

” 70 éve a gyermekekért,
70 éve az óvodapedagógusok
pedagógiai-módszertani
fejlődéséért ”

SZAKMAI-MÓDSZERTANI FOLYÓIRAT

ÓVODAI NEVELÉS

Megérkezett a hűvös, őszi idő!

A címlapfotó-pályázat októberi nyertese: a **Debreceni Ispotály Utcai Óvoda**

Képek címe:

Gyógyítsuk meg a lázas macikat!

Csoport neve: **Szívárvány csoport**

Beküldő óvodapedagógus: **Monostori Vivien**

LXXVI. évfolyam
2023. október
8. szám

70 ÉVES AZ ÓVODAI NEVELÉS!

MEGHÍVÓ „a gyermek mindenk felett álló érdekében” szervezendő ÓVODAPEDAGÓGUS KÉPZŐK, GYAKORLÓ ÓVODAPEDAGÓGUSOK, ÓVODAPEDAGÓGUS-JELÖLTEK ORSZÁGOS ÓVODAPEDAGÓGIAI SZAKMAI ÖSSZEJÖVETELÉRE

A szakmai összejövétel témája:

A GYERMEKKÖZPONTÚ TEVÉKENYSÉGSZERVEZÉS AZ ÓVODÁBAN

A témaválasztás indoklása:

- Nagyon eltérő az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján történő tevékenységszervezés értelmezése.
- Az óvodapedagógusok nagy részének nehézséget jelent a gyermeki tevékenységek gyermekközpontú módon való megszervezése, a párhuzamos tevékenységszervezés, az individualizált-fejlődés értelmezése, támogatásának megvalósítása a gyakorlatban.
- Az óvodai mindennapokban gyakoriak a kötelező jelleggel, „iskolásított” módon szervezett foglalkozások, az oktatás visszaépítése, a kényszeren alapuló napirendi helyzetek, a csoportszintű megoldások elsőbbsége.

A szakmai összejövétel időpontja: 2023. október 20. Időtartama: 9–16 óra

Helyszíne: Zuglói Civil Ház Községi Színtér, 1144 Budapest, Csertő park 12.

A szakmai összejöveten részt vevő regisztrált pedagógusok 8 óra igazolást kapnak!

A szünetekben a részt vevő óvodapedagógusok megtekinthetik és megvásárolhatják
szakmai kiállítóink termékeit.

A szakmai összejövétel előadói, előadásaik címe:

- **Dr. Pálfi Sándor** – tanszékvezető főiskolai tanár, Debreceni Egyetem Gyermeknevelési Gyógypedagógiai Kar
Előadásának címe: A tevékenység a gyermekközpontú nevelésben
- **Feróné Komolay Anikó** – pedagógia előadó, ny. c. egyetemi docens, Tokaj-Hegyalja Egyetem Neveléstudományi Tanszék
Előadásának címe: A játék... az gyönyörű!
Videófelvétel: Bárándi Napsugár Óvoda
- **Dr. Daróczi Gabriella** – egyetemi adjunktus, oktató, ELTE Tanító és Óvóképző Kar Magyar Nyelvi és Irodalmi Tanszék
Előadásának címe: A narratív készség fejlesztésének jelentősége és megvalósításának játékos lehetőségei az óvodai tevékenységek rendszerében
Videófelvétel: Magyar Máltai Szeretetszolgálat Zalakomári Óvoda
- **Dr. Szarka Júlia** – főiskolai tanár, pedagógia szakos előadó, ének-zene tanár, Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Kar
Előadásának címe: „Óvodával..., annak zenéjével foglalkozni nem mellékes kis kérdés..., országépítés”
Videófelvétel: Debreceni Görgey Utcai Óvoda
- **Dr. Varga Emőke, PhD habil.** – tanszékvezető főiskolai tanár Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
Előadásának címe: A képeskönyv, mint az óvodai vizuális nevelés eszköze – Gyermekközpontú vizuális tevékenységszervezés az óvodában
Videófelvétel: Egri Kertvárosi óvoda Epreskert utcai Tagóvodája
- **Lívják Emília** – mesteroktató, gyógytestnevelő tanár, Tokaj-Hegyalja Egyetem Neveléstudományi Tanszék
Előadásának címe: A sokoldalú, változatos, játékos mozgásfejlesztés jelentősége kisgyermekkorban
Videófelvétel: Tatabányai Német Nemzetiségi Óvoda Alsógallai Óvoda Telephely
- **Bíró Gyula** – igazgató, c. egyetemi docens, Gál Ferenc Egyetem Pedagógiai Kar Nevelés- és Társadalomtudományi Intézet
Előadásának címe: A lényeg lényege...
Videófelvétel: Egri Kertvárosi Óvoda Ney Ferenc Tagóvodája

70 ÉVES AZ ÓVODAI NEVELÉS!

• **Dr. Rábai Dávid** – adjunktus, Debreceni Egyetem Gyermeknevelési Gyógypedagógiai Kar
Előadásának címe: Gyermeki munka az óvodában
Videófelvétel: Dorogi Zrínyi Ilona Óvoda

A szakmai összeövetel célja:

- A 70 éves Óvodai Nevelés szakmai-módszertani folyóirat megünneplése
- Az ÓNOAP szellemiségében történő korszerű, gyermekközpontú tevékenységszervezés fókuszba helyezése.
- Az óvodapedagógia szakmai képviselőinek találkozása, közös együtt gondolkodás – óvodapedagógus képzők, óvodapedagógusok, óvodapedagógus jelöltek.
- Elméleti és gyakorlati segítségnyújtás, módszertani tudás rendezése.

A szakmai összeövetelünk céljából adódó feladataink:

- Az óvodás gyermek tevékenységekben megvalósuló tanulási folyamatának helyes értelmezése.
- Az ÓNOAP ezzel kapcsolatos irányelveinek hangsúlyozása.
- A korszerű, a gyermek szükségleteihez igazodó tevékenységszervezés gyakorlatban történő megvalósulásának segítése (előadás+videófelvétel).

A meghívottak köre:

óvodapedagógusok, óvodavezetők, pedagógiai munkát segítő munkatársak, fejlesztőpedagógusok, óvodai szakemberek, konduktorok, gyógypedagógusok, szülők, szülői szervezetek, érdeklődők

Résztvételi díj: 9000 Ft

(mely tartalmazza a büféebédet – egy sós és egy édes péksüteményt, valamint egy félliteres ásványvizet)

Az Óvodai Nevelés szakmai-módszertani folyóirat előfizetőinek ebből az összegből 30% kedvezményt biztosítunk.*

Nevelőtestületeknek 5–9 fő esetén 5%, 10–14 fő esetén 10% és 15 főtől 15% további kedvezményt biztosítunk.

(A kedvezmények nem összevonhatók.)

***Az Intézményekben előfizetésenként 1 főnek jár kedvezmény.**

Szakmai gondozó:

Hornyán Anna (az Óvodai Nevelés szakmai-módszertani folyóirat főszerkesztője)

Szakmai program szervezője:

Sprint Kft., az Óvodai Nevelés szakmai-módszertani folyóirat kiadója. Telefon: 06 (1) 237-5060; e-mail: sprintkiado@sprintkiado.hu

Jelentkezés:

A jelentkezési lap letölthető a Sprint Kiadó weboldaláról: www.sprint-kiado.hu/konferencia

Jelentkezési lapot igényelhet e-mailben is: sprintkiado@sprintkiado.hu

A jelentkezés határideje: 2023. 10. 13.

**Programunkra sok szeretettel várjuk a nevelőtestületeket,
az óvodapedagógusokat, a képzők elméleti szakembereit, az óvodapedagógus
hallgatókat, és a nevelőmunkát segítő munkatársat!**

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS – CÍMLAPFOTÓ-PÁLYÁZAT NYERTESE

Címlapon a címlapfotó-pályázat októberi nyertese..... 3

BOLDOG 70. SZÜLETÉSNAPOD ÓVODAI NEVELÉS!

Pivókné Gajdár Klára: Múltidéző szakmai emlékezők az Óvodai Nevelés lapjaiból (7. rész) 4

AZ ÓVODAI NEVELÉS SAJTÓTÖRTÉNETI KITEKINTÉSE

Kocsis Piroska–Dr. Szeri Istvánné: Visszatekintés az óvodatörténeti folyóiratokra (7. rész) 5

„A GYERMEK MINDENK FELETT ÁLLÓ ÉRDEKÉBEN” – SZEMELVÉNYEK KÖRMÖCI KATALIN SZELLEMI HAGYATÉKÁBÓL

Körmöci Katalin: Személyes bánásmód a befogadás időszakában (2. rész) 6

INTERJÚ

Hornán Anna: Interjú Hétfári Andrea Arany Babérkoszorú-díjas költő, meseíróval..... 8
Hétfári Andrea: Zengő-bongó hecsedli (őszi mese) 9

ÓVODÁINK PEDAGÓGIAI GYAKORLATÁBÓL

Mező Zsófia: Óvodapedagógus hivatás – gyakornokszemmel 10
Szabó-Gajdos Edina: Hagyományaink, múltunk megismertetése az óvodában 11
Szórád Éva: „Süssünk-főzzünk, szorgoskodjunk” Ernetdankfest-projekt az Alsógallai Óvodában..... 11
Pápai Flóriánné: Reflexió Az őszi című tematikus tervhez..... 14
Kovács-Terge Anita: Érzelmi intelligencia fejlesztése a mindennapokban..... 16

SZAKMAI TUDÁSUNK BŐVÍTÉSÉHEZ

A TEHETSÉGFEJLŐDÉST TÁMOGATÓ KÖRNYEZET SZEREPE

Prof. Dr. Gyarmathy Éva: A fejlesztő környezet átalakítása, avagy tehetségfejlesztés címkék nélkül (2. rész) 18

DIGITALIZÁCIÓ ÉS ONLINE VILÁG AZ ÓVODÁBAN

Dr. Baracsi Katalin: Az új internetbiztonsági superhős: Sango, a robotnindzsa 19
Fóris Marietta: A digitalizáció helye és szerepe az óvodáskorú gyermekek életében (2. rész) 20

MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ AZ ÜNNEPI ZENEI ANYAG ÖSSZEÁLLÍTÁSÁHOZ

Dr. Szarka Júlia: Zenei jótanácsok a gyermek zenei fejlődésének támogatásához (3. rész)..... 21

A GYERMEKI MOZGÁS FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

Horváthné Aczél Judit: A mozgás szerepe az óvodáskorú gyermekek fejlődésében (2. rész) 21

A „DE JÓ CSAK LENNI!” GYERMEKJOGI KUTATÁS TAPASZTALATAI

Molnár Balázs–Kövérné Toldi Zita–Monostori Vivien: „De jó csak lenni!” A gyermeki jogokat tisztelő pedagógiai gyakorlat kutatási eredményei – Autonómia (2. rész)..... 24

FONTOS, HOGY EZT IS TUDJUK!

HÁTTÉRTUDÁSUNK BŐVÍTÉSE ÉRDEKÉBEN

Dr. Magyar Ágnes: Olvasóvá nevelés és attitűdformálás a szakértői köntösbe öltöztetett könyvtárosjáték révén 25
Czövek Csenge: Érdekeségek a koragyermekkori japán nevelésről 27
Bozók Dénés: Tévhitek és valóság Hasznos információk a sósobákról 28

TUDÓSÍTÁS

Pivókné Gajdár Klára: Tudósítás a 2. Körmöci Katalin Emléküléről 29
Juhász Almási Zsuzsanna: Erasmus projekt a Rákosmenti Csicsergő Óvodában 30
Száraz Beatrix: Határok nélkül a Kikeletben, avagy szakmai pedagógus találkozó..... 31

Örökös főszerkesztő: KÖRMÖCI KATALIN

Főszerkesztő: Hornán Anna
anna.hornan@gmail.com

Főszerkesztő-helyettes:
Sinkovicsné Király Angéla
sinkovics.kiraly62@gmail.com

SZAKMAI TANÁCSADÓ TESTÜLET:

Bíró Gyula, Dr. H. Tóth István CSc, Dr. Pálfi Sándor PhD, Lizanecz Edina, Nagyné Szabó Etelka, Dr. Páli Judit PhD, Tallér Erzsébet

A kiadásért felel: Machos Ferenc
machos.ferenc@sprintkiado.hu
Marketingigazgató: Mester Tamás
mester.tamas@sprintkiado.hu

Kiadó és szerkesztőség:
Sprint Kft., 1137 Budapest, Újpesti rkp. 7.
Telefon: 237-5060
E-mail: ovodainevelas@sprintkiado.hu

Hirdetésfelvétel:
ifj. Machos Ferenc
Telefon: 06 (1) 237-5060
06 (30) 335-2949
E-mail: hirdetes@sprintkiado.hu

MEGRENDELHETŐ:

- honlapunkon: www.sprint-kiado.hu
- telefonon: 06 (1) 237-5060
- e-mailben: elofizetes@sprintkiado.hu

Előfizethető még a Magyar Posta Zrt.-nél az ország bármely pontján közvetlenül a kézbesítőknél, a postahivatalokban, valamint a Központi Hírlap Irodánál:

1087 Budapest, Orczy tér 1.
Postacím: 1900 Budapest.
Tel.: 477-6300 vagy 767-8262
és hirlapelofizetes@posta.hu címen.

Éves előfizetési ár:
9800 Ft (10 megjelenés).

Külföldön terjeszti:
Color Interpress Kft.
1039 Budapest, Hatvany Lajos u. 14.
Tel./fax: 243-9232
info@colorinterpress.hu

A kéziratokat wordben, a rajzokat, fotókat JPG-file-ban (1 MB feletti méretben) várjuk az ovodainevelas@sprintkiado.hu e-mail-címre. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza!

„A kiadó részére megküldött fotókra vonatkozóan írásban kérjük a beküldő nyilatkozatát, hogy a képen szereplő személyek (gyerekek esetében a szülők) hitelt érdemlően nyilatkoztak arról, hogy hozzájárultak a publikáláshoz nyomtatott és online formában egyaránt. Kiadó a továbbiakban semmilyen felelősséget nem vállal a beküldött és megjelent fotók tartalmáért!”

Nyomás: Pharma Press Kft.
Felelős vezető: Arany Tamás
A hirdetések tartalmáért felelősséget nem vállalunk!
HU ISSN 0133-1477

Tisztelt Nevelőtestületek, Dolgozóközösségek! Kedves Óvodapedagógusok!

A Sprint Kiadó és az Óvodai Nevelés szakmai-módszertani folyóirat a 2023–2024-es nevelési évben ismét meghirdeti a Körnöci Katalin szellemi örökségét képviselő díjakat.

**„A GYERMEKEK MINDENK FELETT ÁLLÓ ÉRDEKEIT
KÉPVISELŐ ÓVODA” – VÁNDORDÍJAT, és az
AZ ÓVODAI NEVELÉS ÖRÖKÖS FŐSZERKESZTŐI DÍJÁT**

Felhívjuk az érdeklődő dolgozóközösségek, óvodapedagógusok figyelmét, hogy ebben a nevelési évben mindkét pályázat leadási határideje

2023. OKTÓBER 31.

„A GYERMEKEK MINDENK FELETT ÁLLÓ ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ ÓVODA” – VÁNDORDÍJ pályázat célja:

Olyan óvoda elismerése, ahol érvényesül az Óvodai nevelés országos alapprogramjának szellemisége, és a gyermek mindenek felett álló érdekében végzik munkájukat az ott dolgozó alkalmazottak.

AZ ÓVODAI NEVELÉS ÖRÖKÖS FŐSZERKESZTŐI DÍJ pályázatának célja:

Azoknak az óvodapedagógusoknak az erkölcsi elismerése, akik a tudásmegosztás jegyében cikkeikben, tervezési dokumentumaikban, az ÓNO-AP szellemiségét, a „gyermek mindenek felett álló érdekeit” képviselik.

A pályázatok feltételeiről bővebben tájékozódni az Óvodai Nevelés szakmai-módszertani folyóirat 2023. júniusi, szeptemberi számában, illetve a következő elérhetőségeken lehet:

anna.hornyan@gmail.com e-mail-címen, illetve a **+36 (20) 537-8714**-es telefonszámon.

Szeretettel várjuk a jelentkezéseket!

a Szakmai Tanácsadó Testület tagjai, a Sprint Kiadó munkatársai és az Óvodai Nevelés szakmai-módszertani folyóirat szerkesztői

Monostori Vivien

óvodapedagógus (Ispotály Utcai Óvoda)

Címlapon a Debreceni Ispotály Utcai Óvoda

Nevelési intézményünk az Ispotály Utcai Óvoda, Debrecen belvárosi óvodája. Az óvoda szűkebb környezetében sok park és játszótér található, mely jó lehetőség az élményszerző sétákra. Intézményünk a város bármely pontjáról könnyen megközelíthető. Az óvoda értéke a hatalmas parkosított udvar, mely alkalmas virágágyások, veteményesek, pihenő- és játszóhelyek kialakítására.

A nevelőmunka intézményünkben 7 csoportban történik, melyben fő profilunk a hagyomány ápolása tevékenységközpontú megközelítésben. Nevelőmunkánkban projektmodszert valósítunk meg. Testületünket jól képzett, sokoldalú, gyermekszerető pedagógusok és nevelőmunkát közvetlenül segítő dajkák és pedagógiai asszisztensek alkotják. Mindennapi nevelőmunkánkban kiemelt figyelmet fordítunk az anyanyelvi kultúra fejlesztésére, a népi hagyományok ápolására, a népi kismesterségekkel való megismertetésre. Mindezek mellett Zöld Óvoda- és Állatvédő Óvoda-programot valósítunk meg. Célunk, hogy az óvodába járó gyermekek derűs, nyugodt, biztonságos, örömteli légkörben nevelkedjenek. Fontosnak tartjuk minden nevelési évben a mentálhigiénés hetek szervezését, melyeken különböző programokkal támogatjuk a gyermeki fejlődést. Figyelembe vesszük, hogy a saját kínálatunk mellett a témához kapcsolódó külső szervezeteket is megkeresünk.

A képen tükröződő tevékenységet a Szivárvány csoportban élhették át a gyermekek. Tükrözi azon szándékunkat, hogy biztosítsuk nevelteink számára a szabad játékban és a tevékenységben történő tapasztalatszerzést. Mindezzel biztosítjuk a felfedezéssel tanulás örömeit.

Néhány példát szeretnék megmutatni, mellyel igyekeztünk közelebb hozni gyermekeinkhez a kiválasztott tartalmat:

• **„Ajándékozni öröm.”:** Minden gyermek választ számára kedvelt társat, akinek meglepetés ajándékot készít, amelyet meghitt formában ad át. Arra tudatosan figyelünk, hogy minden gyermeknek része legyen ebben az örömben.

• **„Mit látok magamról a tükörben?”:** Játékosan ismerkedhetnek és megnevezhetik testrészeiket, azok funkcióját, illetve különböző érzelmeket fejezhetnek ki (grimasz mosoly, szomorú stb.).

• **„Gyógyszereken kívül mi segítheti a gyógyulást?”:** Különböző gyógynövényeket gyűjtöttünk össze (pl.: csipkebogyó, menta, zsálya, citromfű, kamilla, hárs). A gyermekekkel közösen ezekből a növényekből teákat főztünk, melyet az egész hét folyamán naponta fogyasztottunk, mézzel ízesítettük. Célunk volt a gyógynövények az egészségre történő gyógyító hatásának megismertetése.

• **„Milyen ételeket együnk, hogy egészségesek maradjunk? Mi az, amit mellőzünk?”:** Közösen a gyermekekkel gyümölcs- és zöldségfalátakat készítettünk, illetve friss gyümölcsöket és zöldségeket fogyasztottunk. Ezekben található vitaminok fontosságára hívtuk fel a gyermekek figyelmét. Egészséges süteményt kevertünk és sütöttünk a csoportokkal (pl. zabkeksz müzliszelet).

• **„Ha betegek vagyunk, ki gyógyít bennünket?”:** Az orvos gyógyító munkájának fontossága és annak megismertetése történt a szabad játék keretében. Konstruktív kapcsolatot ápolunk a Debreceni Egyetem Klinikai Központjával. A klinikai központban belül működik a hallgatók által létrehozott önkéntes „Teddy Maci kórház”. Ez a csoport általunk történő meghívásra óvodánkba látogatott, hogy megismertessék a gyermekeket az orvos gyógyító munkájával. Csoportonként a szabad játék keretében játékos formában szemléltettük az orvosok munkáját a gyermekek bevonásával. Megismerkedhettek a különböző orvosi kellékekkel, műszerekkel, azok használatával, majd személyesen kipróbálhatták azokat. Az orvostanhallgatók beszéltek a gyerekeknek arról, hogy milyen sok szakorvos dolgozik, és milyen betegségeket gyógyítanak. A gyerekek bátran tehették fel a bennük megfogalmazódó kérdéseket, melyekre játékos formában választ is kaptak. A program zárásaként a gyermekek igény szerint műtőköpenyt kaptak a hallgatóktól, és kedvük szerint különböző orvosi szerepekbe bújhattak, illetve plüssmackó betegeket is vizsgálhattak.

Az esemény segített az orvosi vizsgálatokkal kapcsolatos szorongások leküzdésében, illetve biztosította a cselekvéseken keresztül történő ismeretszerzést. A tevékenységek és a programok kiválasztásakor törekszünk arra, hogy támogassák a felfedező – tapasztalásra épülő – próbálkozásokra lehetőséget kínáló aktivitást a gyermekeink számára.

Pivókné Gajdár Klára

ny. óvodapedagógus, óvodai szaktanácsadó, a Családpedagógiai Egyesület régióvezetője, az Óvodák Országos Közösségének (ÓVOK) társalapítója

Múltidéző szakmai emlékezések az Óvodai Nevelés lapjaiból (7. rész) 1959. szeptemberi szám

Vincze Ferencné (óvodai tanszékvezető, Fővárosi Pedagógiai szeminárium):

A Kézikönyv felhasználásának néhány tapasztalata

A kézikönyv alapján történő nevelőmunka nap, mint nap olyan problémákat vet fel, amelyeknek megoldása tisztán tükrözi az óvónő magatartását, szemléletmódját.

Mindenekelőtt megállapíthatjuk, hogy bár a Kézikönyvet váró lelkesedés csökkent, a nevelőmunka az óvodákban általában stabilabbá vált. Mindenütt a könyv alapján dolgoznak, s ezáltal a nevelőmunka bizonyos egységes szintet kezd elérni. Az óvónők **ismerik és elfogadják a napirend nevelőértékét, felismerik az életkori sajátosságok jelentőségét**, és nagy általánosságban alkalmazzák is. A kézikönyv mondanivalója azonban még korántsem érett meg minden óvónőben, még nagyon sokan csak formailag dolgoznak a könyv alapján, tartalmilag nem. Azok a részfeladatok, melyek a könyvben egy-egy mondatos utalást jelentenek csupán, de a nevelőmunkában esetleg hónapokig, sőt évekig tartó folyamatos teendőket igényel, jórészt még megoldatlanok.

A másik ilyen beidegződött – talán ugyanabból a kényelemszeretetből fakadó – szokás, hogy minden szakkönyvből, így a Kézikönyvből is, csak a praktikus részt – az úgynevezett „tantervi anyagot” – olvassák el alaposan, az elméleti részt

legfeljebb csak átfutják. Ez a szemléletmód sem könnyíti, hanem inkább nehezíti a haladást. Nemcsak azért, mert ezáltal a **kötelező foglalkozások fontossága** a kíváncsnál erősebben megnő, hanem azért is, mert erősíti a betűhöz való ragaszkodás gyakorlatát, és **nem nevel önálló gondolkodásra**. A „tantervi anyag” ami megadja a foglalkozás témáját, sőt, sok esetben annak részletes kidolgozását is. Minél részletesebb a kidolgozás, az óvónő annál problémamentesebbnek látja a gyakorlatot, **a könyv szerint dolgozik, és csak ritkán jut eszébe elgondolkodni a miérteken**. Elgondolkodtató kérdések pedig bőven akadnak a napi nevelőmunkában.

Ugyanígy probléma még a nevelés eszközeinek összhangja is. A játékot, mint a gyermeki tevékenység legfőbb formáját, elismerik és felhasználják az óvodában, de **a játék még korántsem olyan tudatosan használt nevelőeszköz, mint az oktatás**. Ezt bizonyítja többek között az is, hogy helyet, időt, játékszert mindenütt igyekeznek biztosítani a gyermekek számára, de a legtöbb óvodában csaknem teljesen azonosak a játékszerek mindhárom gyermekcsoportban. Elég sok még a babaszoba a kiscsoportban, amivel pedig a kicsik nem nagyon tudnak mit kezdeni, és még elég kevés az ötletet, fantáziát, konstrukciós készséget fejlesztő játéklehetőség a nagy csoportban. Ezek megjelenése pedig azt igazolná, hogy az óvónőket foglalkoztatja a játék által történő szellemi képességek és különféle készségek csiszolása, fejlesztése.

Ugyanígy megoldásra vár még a munkának, mint nevelőeszköznek helyes értelmezése is. Általában ugyanis a gyakorlatban munkára nevelésről beszélnek, holott a könyv a munkát nevelőeszközként emlegeti, ami azt jelenti, hogy **nem munkára nevelésről, hanem munkával nevelésről van szó**. A munka tevékenységét ugyanis a gyermek éppen olyan örömmel végzi, mint bármely játékos cselekvést. A munkára nevelés azt jelentené, hogy magát a munkát kellene vele megkedveltetnünk, ami pedig közösségi nevelésünkön belül az óvodai nevelés gyakorlatában általában jól megoldott kérdés. Munkával nevelni viszont azt jelenti, hogy magát a munka tevékenységét, melyet a gyermek örömmel és kedvvel végez, használjuk fel erkölcsi magatartásbeli tulajdonságok formálására, alakítására, s a kérdésnek ez a fele még korántsem mondható megoldottnak.

Mindezekkel a kiragadott gondolatokkal azt igyekeztem érzékeltetni, hogy a Kézikönyv szellemében történő nevelőmunka korántsem jelent befejezettséget azáltal, hogy az óvodák birtokában van.

A munka tartalmát illetően **a következő feladat, hogy az óvónők figyelme a MIÉRTEK felé forduljon**, igyekezzenek megindokolni, megvédeni egyes nevelői eljárásai okát, tegyenek szert önálló gondolkodásra! Így fogják meglátni, megérteni, alkalmazni az ideológiai síkon tanultakat. Ez egyaránt vonatkozik **a nevelő szemléletmódjára és nevelési eljárásaira**.

Tapasztalataim ismét jelzik a fenti gondolatok, problémák némelyikének jelenlétét napjainkban is: például értetlenül figyelem a fiatal kolléganőket – akik a 80-as 90-es években születtek –, hogy a gyermekekhez való hozzáállásukban, alkalmazott módszereikben merevek, kötöttek – amit már a 60-as években is kritikával illettek –, előszeretettel alkalmazzák a szervezett kötelező foglalkozásokat, ez nyújt számukra kapaszkodót, bizonyítási-megfelelési kényszerességük, komfortérzetük így teljes. Gondjuk van a tevékenykedtetéssel, a szabad játék megismerő – önfejlesztő szerepével. Felmerül az a kérdés, hogy képzésük során milyen ismereteket szereztek, milyen gyakorlati megfigyeléseket, tapasztalatokat szereztek? A főiskolából – igen változatos képzést követően – kikerülő fiatal kollégákat, még ha ambiciózusok is, hamar betöri a nevelőtestület, a már jól kipróbált, „bevált” rutin, a számukra – felnőtteknek – biztonságot jelentő szokásrendszer. Hogy értelmezhetik és alkalmazhatják így a gyermekközpontúságot? Az általános központi szabályozást, útmutatást 1996 óta az ÓNOAP adja meg mindannyiunk számára, intézményenként ennek alapján a helyi PP rögzíti a speciális feladatokat. Ma is vannak „csak” végrehajtó, de vannak alkotó szellemű pedagógusok is, akik aktívan részt vettek saját programjuk összeállításában, és folyamatosan keresik a „miérteket-hogyanokat” a megvalósítás során.

Kocsis Piroska
történész, főlevéltáros
(Magyar Nemzeti Levéltár)

Dr. Szeri Istvánné
mesteroktató,
óvodai szakértő

Visszatekintés az óvodatörténeti folyóiratokra (7. rész)

|| Mai számunkban két sokszínű és tartalmas óvodapedagógiai folyóiratot, az *Alapnevelők és Szülők Lapját*, valamint a *Nevelési Szak-közlöny* című óvodapedagógiai lapokat mutatjuk be.

Alapnevelők és Szülők Lapja

„Az óvoda szerintünk épp oly szükséges, mint a nappiskola. Ezért a törvény kötelezzen minden községet óvoda állítására.”
(Szabó Endre, 1870)

Az Alapnevelők Országos Egylete által 1870-ben, Debrecenben kiadott első, rendszeresen megjelenő óvodai szaklapot Szabó Endre, az álmosdi (Bihar vármegye) óvoda vezetője szerkesztette. A lap kiadása merész vállalkozás volt, mivel ebben az időben talán, ha száz óvoda működött hazánkban. Az anyagi javak elégtelensége miatt a lap 1870 őszén megszűnt, majd 1872-ben Rapos József óvóképző igazgató szerkesztésében jelent meg Pesten. A havonta egyszer, mindössze 200 példányban kiadott lap borítójának színe számonként változott.

A lap a kiegyezés utáni évek legégetőbb és legfontosabb kisdnednevelést érintő kérdéseit tárgyalta, köztük a képviselőház elé kerülő kisdnedvési törvényjavaslatot, melyek között olyan előre mutató megállapításokról is olvashatunk, mint az óvoda iskolaelőkészítő funkciója vagy a kifogásolt ima és olvasás tanítása. (Ismeretes, 1945-ig rendszeres imatanítás folyt az óvodákban.) Sürgette a kötelező óvodába járás törvénybe iktatását, az óvónők anyagi megbecsülésének fontosságát. Felismerte a nevelői pálya elnöiesedését. Bemutatta Friedrich Fröbel nevelési elveit és foglalkoztató eszközeit, valamint ezek hazai alkalmazásának lehetőségeit népszerűsítette.

Az elméleti eszmefuttatások mellett gyakorlati segítséget is adott olvasóinak: módszertani tanácsokat, gyermekverseket, játékleírásokat közölt, meséket, dalokat tett közkinccsé. Szabó Endre „Az ember első életéveiben” című cikksorozata a kisgyermek lélektani sajátosságait vizsgálta az óvodai nevelésben.

A lap népszerűségét jelezte, hogy vitatémáihoz a kisdnedvők rendszeresen hozzászóltak. Az 1870–1872 között megjelent ifjúsági lap, a *Méhecske*, melyet Kalocsa Róza (1838–1901) szerkesztett, beolvadt az *Alapnevelők és Szülők Lapjába*.

A lap nagyban hozzájárult az óvodai társadalmi jelentőségének megértéséhez, s ahhoz, hogy az óvodai nevelőknek szükségük van a gyors, aktuális és folyamatos szakmai tájékoztatásra és eszmecserére.

Nevelési Szak-közlöny

„Adjatok játszóhelyet a gyermekeknek!”
(Dömötör Géza, 1878)

Az *Alapnevelők és Szülők Lapjának* jogutóda,

az 1873 és 1879 között megjelent *Nevelési Szak-közlöny* volt, melyet az Országos Kisdnednevelők Egylete adott ki kisdnednevelők és szülők számára.

A lapot Komjáthy György, Kobányi Mihály, Szerdahelyi Adolf és Dömötör Géza szerkesztette. A közlöny először csak havonta egyszer, majd kétszer jelent meg. Célja a kisdnednevelők képviselete annak érdekében, hogy kapcsolatot képezzen az anyával, a kisdned és nevelője között, és szorosabban fűzze a „házi” nevelést a társas neveléssel. A lap programjához hűen arra törekedett, hogy a szülők részére nevelési tanácsokat adjon.

Szabó Endre a kisdnednevelők képzése terén szükséges reformokról értekezett,

s javasolta, hogy a képzésben a gyakorlat váljon meghatározóvá.

1876-ban érdeklődés hiánya miatt megszűnt a közlöny, majd másfél évi szünet után 1877. április 14-én jelent meg újra. Ezen időszak alatt a *Népnevelők Lapja* és a *Család és Iskola* című lapok állandó kisdnednevelési rovatát pótolta az újság.

A lap ismételt megjelenését követően egyesek éles kritikát fogalmaztak meg az ellen, hogy a közlöny nem képvisel határozott elveket, „mindenkinek szolgálni akart, s emiatt senkinek sem szolgálhatott”.

Érdekes témát feszeget „A nemzetiségi kérdés a népnevelésben” című cikk, amely leszögezi: a királyról, Eötvös Józsefről és Deák Ferencről való társalgás nem való egy ötéves kisgyerekeknek. Ennek kapcsán a szerző felteszi a kérdést: „Nem jobb volna ahelyett egy kicsit mozogni és szaladgálni?” Cikkével a szerző az értelemfejlesztés természetellenességét hangsúlyozta.

Szerdahelyi Adolf tíz pontban foglalta össze a kisdnednevelők „kellékeit”, melyek a következők: ép, egészséges test és érzék, vidám kedély, éberség, gyermekszeretet, rend- és tisztaságszeretet, magas erkölcsi műveltség, vallásos érzelmek, szilárd jellem, kötelességtudat, a nevelési elvek és az illemszabályok ismerete.

Dömötör Géza nem értett egyet azzal, hogy az óvóképzőkben a vezetők „tudós-kodnak”, s azzal sem, hogy az Országos Kisdnedvő Egylet képzőjének kertjét olyan szépen elrendezték, hogy nem maradt „játsszóhely” a gyerekeknek. Valójában erre utal az újsághoz választott mottó is.

A közlöny gondoskodott a 2–7 éves gyermekek „mulattatásáról” oly módon, hogy a *Gyermekebarát* című képes mellékletben egy sárga borítékban rajzokat, metszett arcképeket, állatképeket, gyermekverseket, meséket és elbeszéléseket közölt.

A közlöny jogutóda az 1893-tól megjelenő *Kisdnednevelés* című lap, melyet következő számunkban ismertetünk.

Körmöci Katalin

Személyes bánásmód a befogadás időszakában

(2. rész)

Miért oly fontos a gyermekekhez való igazodás a bánásmód megválasztása során? Mit mond erről a szakirodalom?

A válasz megfogalmazásához Carl Rogers amerikai pszichológus kutatásait és pszichológiai elméletének néhány ide vonatkozó elvét és megállapításait szeretném közzé tenni.

Carl Rogers, aki a személyközpontú pszichológia megteremtője és az individuálsz pszichológia jeles képviselője azt vallja – és vizsgálataival bizonyítja is – hogy

„Minden organizmus mozgással rendelkezik saját inherens (bennrejlő) lehetőségeinek konstruktív beteljesítése terén.” (1980)

Ez a megfogalmazott törvényszerűség az alábbi fontos megállapításokat rejti.

A gyermekben benne rejlenek, benne szunnyadnak saját adottságai, lehetőségei. Élethelyzeteiben azt az utat választja majd, olyan döntést hoz, olyan tevékenységek felé irányul, olyan helyzetek, olyan igények beteljesedése iránt érez késztetést, amelyben ezen lehetőségei kibontásra ad módot. Ennek kielégítése ösztönzi őt, tehát, aktivitása abba az irányban mozdul, amelyben beteljesülhetnek ezek a belső késztetések.

Ezek a késztetések látható és leolvasható formában nyilvánulnak meg, s az értő óvodapedagógusi szemek elől nem maradnak rejtve.

Amennyiben ismerjük, megismerjük, „leolvassuk” a gyermekek igényeit, ismerjük saját fejlődésüket elősegítő törvényeiket, akkor van lehetőségünk őket megtámogatni abban, hogy afelé mozduljanak, amely belső lehetőségeiket kibontakoztatásra sarkallja őket. Ezzel segíthetjük elő fejlődésüket.

A személyes bánásmód gyakorlati megvalósulása általában:

• A gyermek viselkedésének, megnyilvánulásainak felfogása, értelmezése a

sztuáció összefüggésében (ld.: lehajtott fej, ölelő karok).

Ez egyfajta megfigyeléssel történik, amely feltételezi a pedagógus részéről a kellő nyitottságot a jelzések felfogása iránt.

• Következtetés a gyermek igényeire, szükségleteire, hiányállapotára, belső késztetéseire.

Ez a következtetés a külső megnyilvánulások és a gyermekről eddig szerzett információk birtokában válik egyre pontosabbá. Feltételez a megfigyelés során egyfajta előítélet-mentességet és mély empátiát a szerzett jelzések értelmezésekor.

• A megfelelő bánásmód kiválasztása az óvónő hatásrendszerének módszer-repertoárjából.

A bánásmód megválasztása az óvodapedagógus személyes döntésének eredménye. A döntést azonban más tényezők is befolyásolják. Ezekből néhány: az óvónő szakmai kompetenciája, az iránta való elvárások, megszokások, előzetes információk, a pedagógus személyisége általában és az adott pillanatban, érzelmei, indulatok, tapasztalatok, megoldási sémák. Az óvónőn múlik, hogy az adott szituációban ezek közül melyiket ítéli dominánsabbnak.

A pedagógusnak sokszor néhány pillanat leforgása alatt kell a döntését meghoznia, és nem mindegy, hogy ebben a pillanatban rendelkezésre áll-e az az elegendő információ, amely a helyes, a gyermek érdekében meghozott döntést elősegíti.

– (Megjegyzendő: ezért van oly fontos szerepe a gyermekről szerzett bőszes információk regisztrálásának, folyamatos gazdagításának, valamint az előre átgondolásnak, a tervezésnek. Mindkettő a váratlan eseményekben való tájékozódás megkönnyítését segíti elő.)

• Maga a bánásmód lefolytatása, majd a bánásmód bevalása, eredményének ellenőrzése, értékelése a gyermek reakcióinak, jelzéseinek felfogása és értékelése alapján.

• Esetleg a bánásmód korrigálása, az új bánásmód kiválasztása.

A megfelelő bánásmód azon túlmenően, hogy a gyermek érdekeit szolgálja, a gyermekben változást, hosszú távon is

regisztrálható változást kell, hogy eredményezzen.

Mindössze egyetlen gondolattal szeretnék foglalkozni, ez pedig az elismerés, a megbecsülés, az elfogadás igénye.

„Mindenkinek kell az elismerés, hogy jól teljesítsen, de kevesen közlik ezt olyan egyértelműen, mint az a kisfiú, aki így szolt az édesapjához: – Játsszunk célbadobósdit! Én dobok, Te azt kiáltod: GYÖNYÖRŰ!”
(The best of bits pieces)

„Az egyik legelemibb emberi szükséglet, hogy méltányoljanak bennünket. Éreznünk kell, hogy ismernek, elismernek, értenek. Ez tart minket életben.” – Ugyanakkor alapvető emberi jogunk, hogy emberi méltóságunkat tiszteletben tartsák.

Az elsődleges ösztönkésztetések (levegővétel, szomjúság, éhség, pihenés, menedék, védelem) többé-kevésbé kielégítettebbek, mint a másodlagos szint igényei – a valakihez való tartozás, az elfogadás, a barátság, a szeretet, az elismertség, az önbecsülés iránti szükséglet. „Felismert tény, hogy az elismertség nélkülözhetetlen minden egyén számára, így a gyermek számára is. Ha nem sikerül fenntartani az emberi megerősítésnek azt a mennyiségét, amire szükségünk van, elcsüggedünk, depresszióssá válunk, sőt testünk is megbetegszik.”

Mindannyiunk számára alapvetően fontos, hogy érezzük, mások értékesnek tartanak. Pedig az élet kezdeti szakaszában az első lépések hangos tetszést arattak a kisgyermek életében, amelyek további lendületet adtak a további erőfeszítéseikre, próbálkozásaikra. Vagy az első szavak, a sikeres biciklizés... és sorolhatnám. De az elismerések életünk előre haladásával háttérbe szorultak. „Hajlamosak vagyunk elnyomni tetszésünk szóbeli megnyilvánulásait, mert azok érzéseinkről árulkodnak. Már kevésbé sikk érzelmesnek lenni, s vele együtt érzéseinket kifejezni, elismerésünket szóvá tenni. Pedig szükségünk van rá. Döbbenetes ereje és hatása van a

másik egyénben annak, ha megerősítik benne azt az érzést, hogy szeretjük, elismerjük, szükségünk van rá. A dicséret fel-emel, szárnyakat ad, ott is hat, ahová az orvostudománynak nincs bejárása. Hat az immunrendszerre, helyreállítja az önbecsülést, visszaadja az egyén lelki erejét, az önmagába vetett hitet – csodákra képes.”

Az elismerés, a megerősítés igazodási pontokat ad a helyes viselkedés tudatosításában – érzelmi ereje mély nyomot hagy, hiszen azt jó cselekedni, amit elismerés övez, ami ezáltal jó érzéssel tölt el, lélekemelő hatású. A későbbiekben pedig minden választási helyzetben elősegíti, hogy az egyén a helyes viselkedést válassza.

Ezért olyan fontos, ezért múlik olyan sok azon, hogy a gyermek kap-e elég visszajelzést a viselkedéséről, és milyen visszajelzést. Amennyiben a helyes viselkedés megerősítést nyer – lehetőleg minél gyakrabban –, akkor általa a helyes viselkedés választását érjük el.

Az elismerésben, a megbecsülésben élő gyermek kellemes érzésben él, amely egyben az önfejlődését is elősegíti.

A gyermeknek és minden egyénnek ezt az igényét, szükségletét törvényesen is elismerik. Álljon itt egy válogatás erre nézve:

A gyermeknek joga van: Születés és fogantatás tekintetében

– A gyermeknek joga, hogy olyanak fogadják el amilyen, függetlenül fizikai felépítésétől.

– A gyermeknek joga, hogy nemére való tekintet nélkül fogadják el.

A személyiség tiszteletben tartása tekintetében

– A gyermeknek érzelmi biztonságra van szüksége.

– Minden gyermek egyedi, és mint ilyen, joga van elvárni személyisége tiszteletben tartását. A gyermeknek joga van a méltósághoz.

– A gyermeknek bizalomra van szüksége.

A gyermekben fellépő elismerés iránti igény különösen fontos feladatokat ró az óvodapedagógusra a pedagógiai munka folyamatában. Az ezekből való válogatást az individuálpaszichológia jeles képviselőjétől kívánom átvenni.

Feladataim a gyermeknevelés során:

- Elfogadjam őt olyanak, amilyen.
- Biztosítsam bizalmamról minden cselekedetében.
- Elnyerjem bizalmát.
- Erősítsem öntudatát.
- Elismerjem teljesítményét, igyekezetét.
- Társai felé irányítsam.
- Társai előtt is elismerjem, értékeljem teljesítményét, igyekezetét.
- Apró lépésenként tervezem képességei fejlesztését.
- Használjam ki erősségeit, kedvező adottságaira építsek.
- Biztassam, bátorítsam, ösztönözzem, vállalkozó kedvét erősítse stb.

Az elismerésben, megbecsülésben, szeretetben, biztonságban élő gyermekek az óvodai csoportban társaik felé is ily módon fordulnak, hiszen ezeket a mintákat örökítik tovább, mert ebben kellemesen érzik magukat. Míg az ezeket hiányoló gyermekek között kivirágzanak a hiányérzet következtében fellépő indulatok, amelyhez társulhatnak olyan negatív mintákkal való azonosulás is, amelyeket a környezet hatásaiból építettek be.

(A következő lapszámban folytatjuk.)

Az elismerés hatására a gyermekben keltett érzések	A gyermekre serkentően hat, és ez megnyilvánul a viselkedésében	A gyermek kognitív teljesítményére gyakorolt hatás	A kellemes érzések látható jelei megfigyelhetők
Kellemesség Elégedettség Nyugalom Biztonság Jókedv Öröm Boldogság Aktivitás Kiegyensúlyozottság Tenni akarás Bátorság Alkalmasság Önbizalom	Magabiztosabbá, nyitottabbá, reménytelte, könnyedde derűsebbé, jókedvűbbé, empatikusabbá, toleránsabbá válik. Nyugodtabb, humorosabb, nevet, mosolygós, lelkesebb, bizakodik, kompetens, segítségadásra ösztönöz.	Gyorsabb reakciók. Jó figyelemösszpontosítás. Vállalkozik a nekikezdésre. Logikus kontroll jelen van. Nyitott, problémaérzékeny. Megismerési vágy jellemzi. Jobb a teljesítmény. Kiseb a hibaszázalék. Gyorsabb asszociációk. Kitartóbb, precízebb. Erőfeszítésre nyitottabb.	Mimikán: mosolygó arc, vidámság. Tekinteten. Testtartáson. Gesztusokon. Mozgás koordináltságán. Intimebb téri távolságon. A beszéd tónusán. Cselekedetekben. Természetesebb mozgáson. Játék színvonalán.

LÁJKOLJ MINKET A **facebook**-ON IS!

**Az Óvodai Nevelés folyóirat
Facebook-oldalát az alábbi
linken érhetitek el:**

www.facebook.com/ovodaineveles

Hornyán Anna

főszerkesztő (Óvodai Nevelés szakmai-módszertani folyóirat)

szerkesztő koordinátor (Óvodai Nevelés Facebook-oldal – <https://www.facebook.com/ovodainevelés>)

Interjú Hétvári Andrea Arany Babérkoszorú-díjas költő, meseíróval

Kedves Andrea! 2023 szeptemberétől téged is az Óvodai Nevelés szakmai-módszertani folyóirat és az Óvodai Nevelés Facebook-oldalának (<https://www.facebook.com/ovodainevelés>) rendszeres gyermekirodalmi publikálójaként tisztelhetünk, mely nagy öröm számunkra. Kérlek szépen, néhány gondolattal mutasd be magad az olvasóinknak!

– Hogyan alakult ki benned az írás utáni vágy? Mikor kezdted el írni?

– Úgy gondolom és úgy érzem, hogy költőnek születik az ember. A tálentumot az égtől kapjuk. Hiszem, hogy mindenki kap valamilyen tehetséget. A költő máshogy, mélyebben él. A megélt tapasztalatait sűríti versekbe. Kilencévesen írtam az első versemet, gyerekeknek pedig csaknem harminc éve, húsz évesen kezdtem el verseket írni, még a főiskolai évek alatt. Magyar szakos tanárként végeztem, így az irodalom tanulni szakmám is bizonyos értelemben véve. Tavaly a 25. Aquincumi Költőversenyen Arany Babérkoszorú-díjat kaptam, ekkor úgy éreztem, hogy odafentről azt üzenik, mehetek tovább az úton a küldetésem teljesíteni. Ez a küldetés nagyon fontos a szívemnek.

– Milyen indíttatásból fordultál a gyermekek, a gyermekirodalom felé?

– A gyermekíró – aki gyerekeknek ír – tulajdonképpen félig-meddig belül maga is megmarad gyermeknek. Nálam teljes mértékben hiányoznak a felnőttekre jellemző védelmi vonalak, szűrők vagy hagymahéjak. Csakis így lehet olyan érzékenységgel felfogni a világot, amelyből aztán a gyerekek lelkét megérintő alkotások születhetnek. Így a gyerekeknek való írás igazából nem döntés eredménye, ehhez kaptam tálentumot a Jóistentől, amiért nagyon hálás vagyok. Gyerekeknek írni csodálatos! Ilyenkor átlépek tündérországba vagy meseországba, amely valóban létezik, valamennyiünk lelkének mélyén

ott él, de a gyerekek még nem feledkeztek meg róla.

– Már több versesköteted is megjelent, melyhez szívből gratulálok. Mik a terveid a jövőt illetően?

– Négy versem iskolai tananyag, ebből kettő a jelenlegi OFI-s tankönyvekben található. Most jelent meg a 10. könyvem, a Zöld Versikék Óvodásoknak, amely Magyarország első és egyetlen környezetvédelmi verseskötete gyerekeknek, és egy segédkönyv is egyben. Az elmúlt éveimet melegeztette egy krónikus betegség, 4-5 év alatt mégis 6 könyvem jelent meg. Folyamatosan dolgozom, a betegség ebben nem akadályozhat meg. A jövőben tervezek egy újabb verses szöveggyűjteményt írni óvodapedagógusoknak. Az előzőnek nagy sikere volt, a Novum forgalmazta, és pár hónap alatt elkapkodták a pedagógusok, ami nagy öröm volt számomra. Így a verseimet most már több ezer óvodában ismerik a gyerekek határainkon innen és túl.

– Vannak visszajelzéseid az olvasóidtól? Hogyan és milyen módon tartod velük a kapcsolatot?

– Rengeteg levelet kaptam az elmúlt években az olvasóktól, óvodapedagógus-

soktól, tanítóktól, fejlesztő pedagógusoktól, logopédusoktól, dajka néniktől, szülőktől és nagyszülőktől. A legtöbb levél arról szólt, hogy nagyon könnyen tanulhatók a gyerekek számára a verseim, és hogy nagyon kedvesek, „tündérik”. Ezek a levelek és visszajelzések számomra nagyon sokat jelentenek. A kapcsolatot az olvasóimmal a csaknem 28 ezres Rímtündér Facebook-oldalon tartom, és ebben az a csodálatos, hogy nincsenek országhatárok a közösségi oldalakat illetően, nagyon sokan írnak nekem határon túli testvéreink közül. Kaptam levelet gyimesbükkii és kaptam már levelet írországi magyar iskolától is. Sokszor verskívánságokat teljesítek, így lett a nevem Rímtündér. Igyekszem küldetésem a tőlem telhető legjobban és legnagyobb szeretettel teljesíteni.

Kedves **RÍMTÜNDÉR!**

Kívánom, hogy verseiddel, meséiddel még nagyon hosszú ideig érintsd meg a gyermekek lelkét, és „varázspálcáddal” varázsolj önfeledten mosolygó, átszellemült gyermekarcokat, csillogó gyermekszemeket!

Hétvári Andrea

Zengő-bongó hecsedli ősz mese

A Zengő-Bongó nagykereki cinkehangú kerekérdő közepében lakott Tekeregi, az egér, akinek kedvenc csemegéje őszi tájékán a hecsedlilekvár volt. Ha nem kóstoltatok még ilyen királyi finomságot, bizony, itt az ideje, hisz újra eljött az aranyló napsugárral fészülködő őszi, s újra érik a csipkebogyó is, a hecsedli!

Csodálatos, bronzfényekkel festett őszi napra ébredt a Zengő-Bongó nagykereki cinkehangú kerekérdő összes lakója, aprja-nagyja, s köztük is nagy-nagy izgalommal Tekeregi. Apró veszőskösárával kezében három testvérkéjével indult a várva várt hecsedli-szüretre.

– Szép napra virradtunk! Cini-cin! – kiáltott vidáman a testvérkéivel Tekeregi, és valamennyien boldogan szaladtak a patakparti bokrokhoz. De közelebb érve látták ám, hogy nem egészen úgy fest a dolog, ahogyan annak ilyenkor lennie kell. A csipkebogyók fényes-szép orcáskájáról ugyanis hiányzott a megszokott egészséges pirosság...!

– Ezer rózsás és kardvirág! – kiáltott Tekeregi, ahogyan nagynénjétől, Napvirág Tündértől tanulta. Mert a tündérek bizony, még bosszankodni is virágnyelven szoktak!

Na de, hogy szavam ne felejtsem, a lekvárnak való csipkebogyók körül nem volt minden rendben... mert ugyanarra jár minden évben a dolgok megszokott menete, ami pedig a következő: amikor Napvirág Tündér a Csillag-dombon megitatja virágait, a legszebb és legkarcsúbb tárnics átinteget az öreg gesztenyefának, a gesztenyefa leveti csemetéiről a sok-sok tüskés kabátkát, s földre koppintja száztizenkét fényes gesztenyét. A koppanás hangjára a legkisebb halacska félreacsapja farkával a patakvizet, a patakban elcsendesedik a víz, a csendes víz muzsikájára őszi dalba kezd a sárgarigó, a sárgarigó dalára a nap magára húzza puha felhővánkósát, a felhővánkós alól egyszeriben előbújik a dér kifehéredett szakállával, s mikor aztán senki sem látja, egy csendes hajnalon megcsípi a csipkebogyót. Annak gyönyörű, rózsásan pirosuló egészséges színe lesz, akkor aztán kezdődhet a hecsedli-szüret és a lekvárfőzés!

– Tintagombán nőtt göcsörtös pereszke! – húzta össze a szemét Tekeregi – Itt valami nincs rendjén! Szaladjunk át a nénikémhez, s tudakoljuk meg, mi történhetett!

Futott a négy kisegér, ahogy csak a lába bírta. Nemhiába futottak olyan gyorsan, a Csillag-domb szomszédos volt ugyan Zengő-Bongó nagykereki cinkehangú kerekérdővel, de fél napi járása volt a lábnak a köztük való távolság!

Pihenőre ért a nap a nyugati égbolton, mire Tekeregiék Napvirág házához értek. De csitt! ... miféle muzsika ez? A házból talpalávaló tücsökhagedűk hangja özönlik! S tudjátok-e miért? Napvirág legkisebb unokatestvérének születésnapja van, s meghívta a testvérnénit és testvérbátyait a vidám ünnepségre.

– Cin-cin! Szép ünneplést! Vidám születésnapot kívánunk, Napvirág!

– Mi járhatban itt nálam, kedves Tekeregi? – szaladt eléjük kedvesen a tündér, és sárga ruhája – ahogy átlibbent a kerten – majdnem olyan fénylőn ragyogott, mint az őszi nap.

– Mielőtt a testvérek belekezdhetek volna mondandójukba, Napvirág a virágágyásokra emelte tekintetét, s ijedten felkiáltott.

– Ezer rózsás és kardvirág! – csapott a homlokára – Elfelejtettem meglocsolni a virágaimat!

A négy egérke szorgosan hordta virágszirmokban a vizet a feledékeny tündér szomjas kertjének. A virágok nagyokat koryoltak a friss, tiszta vízből. Amikor aztán eloltották szomjuk, a legszebben virító tárnics átintegetett az öreg gesztenyefának, a gesztenyefa levettette csemetéiről a sok-sok tüskés kabátkát, és földre koppintotta száztizenkét fényes gesztenyét, a koppanás hangjára a legkisebb halacska félreacsapta farkával a patakvizet, a patakban elcsendesedett a víz, a csendes víz muzsikájára őszi dalba kezdett a sárgarigó, a sárgarigó dalára a nap magára húzta puha felhővánkósát, a felhővánkós alól előbújott a dér kifehéredett szakállával, s mikor aztán senki sem láthatta, egy csendes hajnalon megcsípte a huncut, fényes bogyókat, hogy azoknak rózsásan pirosuló, egészséges színük legyen, s akkor aztán Zengő-Bongó nagykereki cinkehangú kerekérdőben is elkezdődhetett végre a hecsedli-szüret és vele együtt a lekvárfőzés!

Kompatia
szellemi intelligenciafejlesztő, készségfejlesztő
KÖNYV ÉS KARTYA ÖSSZEKÖTÉS ÉS FELNÖTTÉKNEK
AZ EGYÜTTMŰKÖDŐ KOMMUNIKÁCIÓ (EKM) ESZKÖZE

EZEKKEL A JÁTEKOKKAL

- ERŐSÍTHETŐ AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS
- ERŐSÍTHETŐ AZ ORÁLI TELJESÍTŐKÉPESSÉG
- HUMORRAL, JÁTÉKOSSÁGGAL TANULHATUNK
- GAZDÁLKODHATUNK SZÜKSÉGLETEINK BÁTÁRÁBAN FEJEZZÜK KI MAGUNKAT
- FEJLESZTHETÜNK AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS KÉSZSÉGÉT
- ERŐSÍTHETÜNK A KÖZÖSSÉGI ÉRTÉKEINKET
- ERŐSÍTHETÜNK A KÖZÖSSÉGI ÉRTÉKEINKET
- ERŐSÍTHETÜNK A KÖZÖSSÉGI ÉRTÉKEINKET

FELNÖTT ÉS AKKREDITÁLT PEDAGÓGUS KÉPZÉS • GYEREK FOGYALMAZÁSIK
CSALÁDBAN, OKTATÁSBAN, NEVELÉSBEN • TERÁPIÁS, TEHETŐSÉGONOSZÓ, ÖNISMERETI CÉLOKKAL

% Ezen utalvány bemutatásával képzésünkben 2.500 Ft, kiadványunkból 1.000 Ft kedvezményt biztosítunk. %

www.kompatia.hu

Mező Zsófia

óvodapedagógus gyakornok (Pápai Városi Óvodák)

Óvodapedagógus hivatás – gyakornokszemmel

Kisiskolás korom óta tudtam, hogy gyermekekkel szeretnék foglalkozni. Mielőtt óvodapedagógusi pályára léptem kisgyermekgondozó, -nevelő képesítést szereztem.

Itt volt először alkalmam személyes kapcsolatot kialakítani a gyermekekkel. Rácsodálkoztam, hogy minden kisgyermek más személyiség, mindegyik különböző kis egyéniség. Ahányan vannak, annyiféle bánásmódot kell alkalmazni. A velük való foglalkozás örömmel töltött el, pályám szempontjából meghatározó élmény volt.

Az ott töltött hónapok tapasztalatait magammal viszem az életbe.

Miután megismerkedtem a legkisebb korosztállyal, érdeklődésem az óvodáskorú gyermekek felé irányult, ezért választottam az óvodapedagógus szakot. Tanulmányaimat nappali tagozaton kezdtem a soproni egyetemen, ahol elkötelezett és szakmailag elismert gyakorlatvezetőmtől alapos felkészítést kaptam. Azonban egyre inkább úgy éreztem, sokkal több gyakorlati tudást kell szereznem ahhoz, hogy megálljam a helyem ezen a pályán. Az egyetem utolsó évében levelező tagozaton folytattam tanulmányaimat, emellett pedagógiai asszisztensként helyezkedtem el a Pápai Városi Óvodák egyik tagóvodájában. Nagyon sok tapasztalatot szereztem, rengeteget tanultam, majd a diploma megszerzését követően itt folytatódott óvodapedagógusi pályám, jelenleg gyakornokként.

Nagy lelkesedéssel, tele ötletekkel és tervekkel vettem bele magam a munkába, és ebben támogatott a munkahelyem és kollégám is. Ugyanakkor szembesültem azzal, hogy tengernyi akadállyal, nehézséggel kell megküzdenem a mindennapokban.

Az egyetemen az egyhetes hospitálás során belecsöppentem egy csoport életébe, ismerkedtem az óvodai légkörrel, gyermekekkel, szokásokkal. A megszerzett elméleti ismeretek, a kellő módszertani felkészültség, a gyakorlati órákon való bemutató foglalkozások sikerességét adták. Azonban egy adott foglalkozás csupán az óvodai élet egy szelete.

Csak későbbi munkám során tapasztaltam meg, hogy az óvodában folyó munka ennél sokkal színesebb, számos feladat összehangolását kívánja meg tőlünk. Az óvodapedagógus kapcsolatrendszerének megannyi színtere van, helyt kell állni a gyermekek között, a munkatársi közösségben és a szülők vonatkozásában is.

Minden segítség és támogatás ellenére is vannak kétségeim: – Elég jó vagyok-e? – Miként vélekednek rólam a kollégáim és a szülők? – Hogyan értékeli a munkámat a mentorom és az intézményvezető?

A bizonytalanságomból adódóan gyakran túl sok időt fordítok felkészülésre, eszközkészítésre, önképzésre, ötletgyűjtésre. Az egyébként sem kevés adminisztrációs teher mellett mindez a pihenés és feltöltődés rovására megy.

A tapasztalatlanságom miatt úgy érzem, nem tudom minden esetben hatékonyan kezelni a gyermekek között adódó konfliktusokat. Ezért kellő szakmai alázattal igyekszem tanulni a nálam tapasztaltabb, sok éve pályán lévő kollégáimtól. Úgy érzem, nagy segítség lenne, ha részt vehetnék ilyen témájú továbbképzéseken, de gyakornokként erre kevés lehetőségem van.

Mégis elmondható, hogy az eltelt idő alatt sokat változtam, fejlődtem nem csak szakmailag, hanem a személyiségem is sokat alakult. Magabiztosabb lettem, egy kis rutint is szereztem az

óvodai mindennapokban, és a jövőmet is ezen a pályán képzelem el. Vannak terveim, elképzeléseim, és látom az utat, amelyen haladni szeretnék.

Rövid pályám során olyan elkötelezett óvodapedagógusok vettek körül – köztük anyukám is –, akikre példaképként tekintek. Az ő pozitív hozzáállásuk, kitartásuk megalapozta hivatástudatomat.

A kezdeti bizonytalanságban – mint ahogy a gyermekekénél is – nagyon fontos a visszajelzés, a pozitív megerősítés. Csak őszinte, bizalomteljes kapcsolatban tud az ember kiteljesedni. Szerencsésnek mondhatom magam, hogy mindezt megtapasztalhattam első munkahelyemen.

A közvetlen kollégám az, akiből mindig erőt meríthetek, aki kezdettől fogva egyengeti a pályámat és ő az, aki igyekszik kihozni belőlem a legjobbat, ezzel növelve az önbizalmamat. Minden pályakezdő óvodapedagógus társamnak ilyen kollégát kívánok! Bízom benne, hogy én is át tudom adni a gyermekeknek mindazt, amit tőle tanultam!

AJÁNDÉKOZZON ÓVODAI NEVELÉS ELŐFIZETÉST!

Szerezzen örömet szeretteinek egy hasznos ajándékkal!

Lepje meg rokonait, barátait, ismerőseit

éves előfizetéssel
(10 lapszám – évente
9800 Ft)!

**Megrendeléséhez
AJÁNDÉK
ELŐFIZETÉSI KÁRTYÁT
küldünk!**

MEGRENDELHETŐ:

telefon: 237-5060;

e-mail: elofizetes@sprintkiado.hu

Szabó-Gajdos Edina

óvodapedagógus (Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Miskolc)

Hagyományaink, múltunk megismertetése az óvodában

Óvodapedagógusként tudjuk, hogy gyermekeink számtalan eltérő családból érkeznek hozzánk, az óvoda falai közé. Ez hozza magával a nagyon sok eltérő szokást, hagyományt, gondolkodást. És ez így van rendjén! Mi is sokat tanulhatunk ebből, és egymástól is nagyon sok újat tanulhatnak a gyermekeink.

Tapasztalatom – és ami el is gondolkodtatott egy kicsit –, hogy a falusi óvodában dolgozva mennyire természetes volt a hagyományok ápolása, az ünnepek igazán nagy színvonalon való megünneplése már hároméves kortól kezdve. Természetesen erre sok-sok lehetőség volt egy vidéki kis faluban, ahol az ott élő emberek is így élnek, ahol a világ egy kicsit csendesebb, lassabb.

Csak a szomszéd udvarára bekérdzve láhattuk a szőlőlugasokat, ami a szüreti hagyományok ápolására rögtön lehetőséget adott. Vagy a roskadozó gyümölcsfákról szüretelhettek össze gyümölcsöt a gyerekek, verhették a diót és még sorolhatnám a helyi sajátosságokat, ami nagyon sok megtapasztalásra ad lehetőséget, egy ilyen környezeti adottságokkal bővelkedő kis paradicsomban. Természetes az ehhez az élethez való eszközök, tárgyak megléte, szinte minden háztartásban lapul egy teknő, daráló,

sajtoló, népviselet, ezek nem idegenek a gyermekek számára.

Majd a város közepén, ahogy mondani szokták: „egy betondzsungelbe” kerülve a hagyományápolás már nem annyira természetes, hiszen más a helyi sajátosság, a szülők élete gyorsabb, és talán sok hagyományra már nem is emlékeznek.

Ezen gondolkodva mégis úgy érzem, és talán már egyre többen így gondoljuk, mi, pedagógusok, hogy igazán nagy értéket közvetítünk a gyermekek felé, ha nemcsak a néphagyományörző óvodákban, csoportokban, hanem mindenhol helyt adunk a hagyományainknak, és tervezzük, hogy a múltunk értékeinek közvetítése kerüljön be az óvoda falai közé is.

Leginkább fontos ez az óvodában, hiszen minél korábban tegyük ezt meg a gyermek életében, vessük el a magokat, hogy majd gyümölcsöző fa növekedjen belőle.

Az óvoda csodálatos, varázslatos, játékos mindennapjai erre lehetőséget adnak ne-

künk. Mi, óvodapedagógusok nem érezzük tehernek, nyűgnek, ha mézeskalácsot kell sütni a gyerekekkel, ha karácsonyi műsorral készülünk a gyermekek motiváltságára építve, ha közös karácsonyi barkácsolást szervezünk a szülőkkel, vagy tojástartást az udvar fűvében. A májusfaállítás vagy a Mihály-napi vásár is egy izgalmas projektnek, heti készülődésnek lehet az alkalma, ami változatossá, izgalmassá teheti a gyermek, a család, a pedagógus számára a mindennapi óvodai életet. Talán egy vidéki nagyinál lapulhat a szüreti hagyományok megismeréséhez szükséges egy-egy eszköz, vagy esetleg tud segíteni a tökfáraság megvalósításában, és máris szorosabbá is fonhatjuk a nagyszülőkkel való kapcsolatunkat, sok más hasznos előny mellett.

Ezzel a családoknak, a fiatal szülőknek is példát mutathatunk, és elindíthatunk egy szebb, értékesebb jövőt, ahol helyt kapnak a múlt értékei.

Szórád Éva

német nemzetiségi óvodapedagógus, óvodavezető-helyettes (Tatabányai Német Nemzetiségi Óvoda, Alsógallai Óvoda Telephely)

„Süssünk-főzzünk szorgoskodjunk!” Erntedankfest-projekt az Alsógallai Óvodában

Hagyományteremtő szándékkal rendeztük meg óvodánkban az Erntedankfest (betakarítási ünnep, terményünnep) projektet.

Az ünnep eredetéről: A betakarítás idején a hálaadás különböző formái több nép ősi kultúrájából is ismertek. Leginkább a falusi és vallásos közösségekre volt jellemző, hogy valamilyen módon megköszönték a terményeket. Az „Erntedankfest”-en köszönetet mondtak a terményért, és reménykedtek a következő év bőséges termésében. Az Erntedankfest megünneplése napjainkban újra fellelődni látszik, nemcsak német, hanem magyar területeken is. Egyre több helyen felvonulások, bálók, mulatságok is kísérik az eseményeket.

Az óvodában

Fontosnak tartjuk, hogy az óvodás gyerekek tudják, hogyan kerülnek az ételek a boltokba, és onnan az otthonaikba. Szeptember vége, október eleje az őszi munkák befejezésének időszaka a mezőgazdaságban. A projekthét során megismerik a mezőgazdasági fogalmakat, tevékenységeket (például aratás, szüret), melyekről szintén

fontos beszélünk az óvodában, hiszen egyre kevesebb ilyen irányú tapasztalattal rendelkeznek a gyerekek.

Projektheteink célja elsősorban nem konkrétan a tudás megszerzése, hanem

a tevékenységek közbeni tapasztalatszerzés és a projekt eredményének elérése. A gyerekeknek több témajavaslatot is felvettünk, felmérve, hogy mi érdekli őket igazán. A sütés-főzést, konyhai tevékenységeket választották a legtöbben, azt szerették volna a legjobban, ezért e köré építettük a programokat. Az eredetileg egyhetesre tervezett projekt végül kéthetesre nyúlt, mert így tudtuk igazán átélni és megvalósítani a tevékenységeket, de a rugalmas és az igényekhez igazodó tervezésnek köszönhetően ez nem volt probléma.

Előzmény

A projekt előkészítési fázisában egy almáskertbe utaztunk, ahol almaszüreten vettünk részt. Óriási élmény volt a gyerekeknek, hogy saját kezükkel szedhették le az érett gyümölcsöket a kis méretű fákról.

A termésekre nagyon vigyáztak, hiszen tudták, hogy azokból fogunk sütni-főzni az óvodában. Az egész délelőttön át tartó almaszüreten az állóképesség fejlesztése és a természetben végzett mozgások is jelentős szerepet kaptak (gyaloglás, nyújtózkodás, guggolás, téri tájékozódás, szem-kéz, illetve szem-láb koordináció, erőnlét).

A projekthét tevékenységei

Sütés-főzés

A saját kezűleg betakarított almából sváb receptek alapján almás süteményeket, pitéket, kompótot, gyümölcslevet, gyümölcssalátát készítettünk a gyerekek aktív közreműködésével. A tevékenységek során megismerték az alma sokoldalú felhasználási lehetőségeit, a frissen leszedett és a feldolgozott gyümölcs tulajdonságait, ízét, illatát, állagát.

A családok sokféle termékkel járultak hozzá a hét sikeréhez. Kaptunk szőlőt, körte, szilvát, birsalmát, birskörtét, káposztát, uborkát, hagymát, sárgarépát, tököt. A zöldségeket felhasználva savanyúságot készítettek a gyerekek, a gyümölcsöket

és zöldségeket nyersen is megkóstolták, vitamintájakat, zöldségtájakat kínáltunk nekik. A zöldségek, gyümölcsök szeletelését, hámozását is a gyerekek végezték, így azok szerkezetét, belső részeit is megfigyelhették (háj, magok, gyümölcshús). Nagyon érdekes volt számukra például az az információ, mely az egyes növényi részek fogyaszthatóságára vonatkozott (levelek, gyökér, magok stb.).

A nagyobb méretű tököket kifaragtuk, így nagy örömet okozott a gyerekeknek a munka végeredménye is, hiszen a kedves tölklámpásokkal óvodánk udvarát díszítettük.

A különböző magvak és gabonafélék (kukorica, búza, napraforgómag, köles, árpa, tökmag) bemutatásával rengeteg játékot kínáltunk a gyerekeknek kezdeményezések keretében. Válogathatták nagyságuk, színük, felhasználási módjuk szerint. Megmérték, összehasonlították a takarmány- és gabonaféleségeket. Halmazokat alkottunk, különféle szempontok szerint, így a matematikai tartalmak is kelő hangsúlyt kaptak a tevékenységek során.

A betakarítási ünnephez kapcsolódó régi sváb hagyományos eszközöket is bemutatottuk a projekt keretében a gyerekeknek. Lehetőségük volt eredeti péklapát, fateknő, uborkagyalu, mozsár, kosarak, tárolóedények kipróbálására.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
Vizuális tevékenység keretében nagyméretű plakátokat készítettünk különböző szempontok alapján. A projektplakátok

gyümölcs- és zöldségeket, valamint betakarítási munkálatokat ábrázoló képekből készültek. A különböző gabonaféléket felhasználva hatalmas termésképeket alkottunk. Színes kartonok, festékek, ragasztó felhasználásával minden gyermek egyéni alkotást is készíthetett, mely a gyümölcsök különböző felhasználási módjait ábrázolta.

Vers és mese

Az óvodánkba látogató színházi társulat a „Backe, backe, Küchelchen!” („Süssünk, süssünk valamit!”) című német-magyar nyelvű előadásával dolgozta fel a betakarítással kapcsolatos hagyományokat a kicsik számára. A szép, nagy méretű fabábokkal

kísért zenés, mozgalmas előadás lekötötte óvodásaink figyelmét, melyben a sváb konyha eszközei, a régi sváb szokások és tevékenységek is bemutatásra kerültek.

Az Erntedankfest során a családokat is mozgósítottuk, akik rengeteg gyönyörű alkotást készítettek a termésekből, terményekből. Az alkotásokból minigalériát állítottunk össze, ahol az óvodába betérők naponta megcsodálhatták a kiállítást.

Eredmények

A projekthét eredménye a gyerekek ismereteinek tapasztalati úton történő gazdagodása, a fenntarthatóságra nevelés kiegészítése (saját magunk által termelt élelmiszerek felhasználhatósága, tartósítása), takarékoskodásra nevelés, a természet értékeinek megbecsülésére és a környezet védelmére nevelés ismeretanyagának kibővítése.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának iránymutatásának megfelelően a gyermekek tevékenységük és aktív részvételük során szereztek maradandó tapasztalatokat környezetünk formái, mennyiségi, téri viszonyairól, mely a pozitív érzelmi viszony kialakulását segíti a környezetünkkel kapcsolatban. A környezettel kapcsolatos projektek hozzásegítik a gyerekeket szülőföldünknek, a hazai tájnak, néphagyományoknak, szokásainknak megismeréséhez, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeinek közvetítéséhez, ezzel erősítve a közösséghez való tartozás élményét.

Pápai Flóriánné

ny. óvodapedagógus (Duna-Gyöngye Óvoda, Dunaszentpál)

Reflexió Az ős című tematikus tervhez

A külső világ tevékeny megismerése

„A természet hatalmas, az ember parányi. Ezért aztán az ember léte attól függ, milyen kapcsolatot tud teremteni a természettel.”

(Dr. Szent-Györgyi Albert)

A tematikus tevékenységi egység feldolgozásának kiemelt szempontjai, tartalmi elemei voltak:

– Őszi évszak megismerése, megfigyelése. A gyerekek óvodán kívül szerzett tapasztalatainak, élményeinek feldolgozása. Az időjárás elemeinek megfigyelése, nap-sugár, hőmérséklet, eső, hó, köd, szél.

– Napi beszélgetőkörök, élménybeszámoló, kötetlen beszélgetések. Kupaktnács.

– Folyamatos gyűjtőmunka, őszi tablók, albumok készítése. Kertészkedés az óvoda udvarán, környezetvédelem.

– Természbábok készítése, gesztenyebábok zöldség-gyümölcs bábok, csutkababa, csuhébábok.

– Alkalmoszerű megfigyelések környezeti séták alkalmával. Az időjárás változásai, az öltözködés, a növényzet változásainak figyelemmel kísérése. Megfigyeljük falunkban a gólyafészket, a fecskéfészket a templomnál.

– Egészségnevelési hónap eseményeinek megtartása. Nagyinap.

– Elmegyünk a faluban az alkalmi piacra. Vásárolunk zöldségeket, gyümölcsöket.

– Szüretelünk almát, diót, kukoricát, őszi gyümölcsöket. Készítünk almás, diós falatokat, zöldséges finomságokat.

A tematikus terv célja:

– A gyerekek minél több érzékszervi és mozgásos tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről, valamint annak formai, mennyiségi viszonyairól.

– Életkoruknak megfelelő szinten olyan szokásrendszert sajátítsanak el, amelyek meghatározóak a környező világgal való harmonikus kapcsolatteremtéshez. A természeti, emberi, tárgyi környezettel, családdal való ismerkedés során olyan tapasztalatokat gyűjtsenek, amelyek matematikai tartalmúak: mennyiségi, alak, nagyság- és térbeli viszonyok. Ismereteiket tevékenységekben tudják alkalmazni.

Az óvodapedagógusi feladatom volt, hogy:

– **Elősegítsem** az emberi és tárgyi környezethez fűződő pozitív viszony kialakulását, a természet védelmét, a környezettudatos magatartás megalapozását.

– A környezettel való ismerkedés közben **fejlesszem** a gyermekek beszédmegértő és nyelvi kifejezőképességét, értelmi képességeit.

– A környezet megismerése közben **tapasztalatokat nyújtsak** a tér- és síkbeli formákkal, mennyiségi összefüggésekkel, relációkkal kapcsolatban.

– **Elegendő alkalmat, időt, helyet biztosítsak** a tevékenységekhez. Elősegítsem és ösztönözzem a gyermekeket az önálló véleményalkotásra.

A tervezés során figyelembe vettem a helyi adottságokat, lehetőségeket, évszak változásait, ünnepeket. Hangsúlyt fektettem a környezettudatos magatartás megalapozására.

Alkalmi és folyamatos tevékeny tapasztalatszerzéseket, megfigyeléseket, komplex érzékszervi ismeretgyűjtéseket, munka jellegű tevékenységeket, szimulációs játékokat szerveztem, kezdeményeztem.

Az ős tematikus tervemben helyet kapott 10 tevékenység, mely a következő témákat öleli fel:

– Évszakok, természet változásai, időjárás, öltözködés, színek.

– Hét napjai, napszakok, hónapok.

– Növények, állatok, ezekhez kapcsolódó emberi tevékenységek, foglalkozások.

– Állatok élete.

– Lakóhelyünk tisztasága – hulladékkezelés.

A tervezés során a matematikai tapasztalatszerzési lehetőségeket és a más

A gyermekek már sok tapasztalatot szereztek, és jól ismerik a tágabb környezetüket. Bátran viszem őket a Duna-parta. Amikor csak az idő engedi, a vízparton sok időt töltünk. Itt rengeteg élményszerzési lehetőség van.

Duna-parti sétáink során megfigyeljük az évszakok szépségét, a színek árnyalatait, az erdő, a rétek szépségét, évszakonkénti különbözőségeit. Figyelemmel kísérjük a folyó változásait, a víz tisztaságát vizsgáljuk, talaj- és vízmintákat veszünk. Megláttatjuk a környezet esetleges szennyeződéseit. Felhívjuk a figyelmet különböző játékos módszerekkel a környezetvédelem fontosságára, a föld-víz-levegő védelemre.

Megfigyeljük a madarak életét, a kerti munkákat. Udvarunkon a virágágásokat a gyerekek gyomlálják, virágokat ültetnek. Közös tisztítjuk, takarítjuk, gereblyézzük udvarunkat a gyerekekkel.

Folyamatosan gyűjtjük a természet kincseit, befőttest, savanyúságot készítünk. A gyerekekkel sok-sok képet, évszakra jellemző tárgyat gyűjtünk, melyekből időszaki kiállítást, évszaktablókat készítünk.

Az állatok, a víz, a Föld és a madarak, fák napjának programjai szerves részét képezi tevékenységeinknek. Sportprogramokat, akadályversenyeket, versenyjátékokat, rajzversenyeket szervezünk a szülőkkel, iskolásokkal közösen.

Úgy érzem a kitűzött céloknak a tematikus terv megfelelő.

műveltség tartalmakkal való kapcsolódási lehetőségeket is számba vettem.

A differenciálás elvét és módszerét alkalmazva terveztem meg az egyes tevékenységek anyagát és módszereit, valamint munkaformáit.

A tematikus terv készítésének alapja óvodánk helyi pedagógiai programja. Az abban megfogalmazott célokhöz és feladatokhoz jól illeszkedik.

Figyelembe vettem szakmódszertani szempontokat, pedagógiai, pszichológiai alapelveket. Úgy gondolom, **képes voltam** a didaktikai feladatok megfogalmazására.

Jól választottam meg a téma feldolgozását segítő módszereket és eszközöket. A környezetismereti témák feldolgozását többször kezdeményezem a szabadban

szervezett foglalkozás, séta, túra vagy kirándulás alkalmával.

Meggyőződésem, hogy a természetben végzett tevékenységek élményt adók, és a gyermekek közvetlen tapasztalatszerzését jobban segítik. Tervemben is több ilyen szabadban szervezett tevékenység szerepel, amelyek szervezése nem kis feladat. Úgy érzem, sikeresen oldottam meg ezt.

Fontosnak tartom, hogy sok megfigyelés, séta, gyűjtőmunka szerepeljen a programban. A helyi lehetőségeket kihasználva sokszor látogatunk el olyan családokhoz, ahol sokfajta állatot tartanak. Megfigyeljük életmódjukat, táplálkozásukat, verset, mesét mondunk róluk. Ezek a látogatások most kiegészültek a helyi TE-BU Kft.-be történő kirándulással, ahol ismerkedtünk az állatokkal és kicsinyeikkel.

Kovács-Terge Anita

óvodapedagógus, tehetségfejlesztő pedagógus (Mesekert Óvoda, Debrecen)

Érzelmi intelligencia fejlesztése a mindennapokban

Régóta tudjuk, hogy az érzelmi intelligencia igen nagy jelentőséggel bír a mindennapi életünk során. A gyermeki személyiségfejlődés részeként az érzelmek megélése és felismerése, a kapcsolatteremtés, beilleszkedés, a sikerek megtapasztalása mind-mind meghatározó.

„Nem azzal hatunk, amit tanítunk, hanem azzal, akik vagyunk – akivé lettünk a magunkon végzett munkánk során éppen eddig a pillanatig.”
(Vekerdy Tamás)

„Amerikai kutatások bizonyítják, hogy azokon a munkahelyeken, ahol magas érzelmi intelligenciával rendelkező munkatársak dolgoznak együtt, nagyobb a motiváció és jobb a teljesítmény. Az értelem és az érzelem közötti átjárás, agyunk racionális és érzelmi központjai között létrejövő kommunikáció – definiálja a fogalmat Nagy Erzsébet közgazdász, coach, aki immár két éve kezdett el behatóbban foglalkozni ezzel a területtel.”

Intézményünkben ezek ismeretében régóta fontosnak tartjuk, hogy a szülői ház – jó esetben jól megalapozott – érzelmi nevelését folytatva, kiegészítve a hozzánk járó gyermekek EQ-fejlesztése is megvalósuljon. Ez tudatos tervezéssel, valamint spontán módon is megtörténik.

Tudatosan egyrészt a Kádár Annamária-féle mesefeldolgozás alkalmazásával igyekszünk elérni ezt a célt (lásd: *Óvodai Nevelés*, 2020. 5. hónapban megjelent írásom).

A mindennapok során nagyon figyelünk arra, hogy megfelelő mintát adjunk a gyermekek számára; valamint, hogy bátran kifejezhessék, megfogalmazhassák érzelmeiket, melyeket empátiával fogadunk.

A játék is igen hasznos az érzelmi intelligencia fejlesztésében: fejleszti a problémamegoldó képességet, hibázási és újrakezdési lehetőséget biztosít, valamint megküzdési stratégiákat ad.

Kihasználjuk azonban a spontán kínálkozó lehetőségeket is. Egy kolléganőm kb. 10 évvel ezelőtti karácsony közeledtével játékgyűjtést szervezett a nehéz sorsú gyermekek számára.

Az elmúlt nevelési évben csoportunkban volt egy igen hosszasan betegeskedő

kisfiú. A többi gyermekkel sokat beszélgettünk róla, hogy miért nem tud jönni a kis társuk óvodába. A beszélgetések során megfogalmaztuk, mennyire hiányzik nekünk, a gyermekek pedig – továbblendítve a gondolatot – kifejezték vágyakozásukat, milyen jó lenne a kisfiúval játszani.

Három kisfiú a hiányzó gyermek barátja, rendszeres játszótársa volt. A negyedik kisfiúról korábban nem tudtam, mennyire empatikus a hiányzó társával, de amint ötleteltünk, hogyan fejezhetnénk ki érzéseinket, mennyire várjuk vissza a kis beteget az óvodába, hogyan okozhatnánk neki örömet, azonnal kiderült, hogy mind a négyen szívesen rajzolnak neki.

Hagyomány nálunk, hogy képeslapot küldünk a hosszasan betegeskedőknek, amiben jókívánságainkat küldjük, mielőbbi gyógyulást kívánunk. A gyermekek ebben a jelük rárajzolásával vesznek részt. Ez – tekintve a kis felületet – nem bizonyult elégnek a barátok számára. Ők külön is szívetek volna rajzolni.

Tekintettel arra, hogy a kapcsolattartás a szülőkkel online felületen keresztül is működik, a rajzokat – fényképezést követően – elküldtem az édesanya számára a fiúk üzenetével, hogy nagyon várjuk már a kisfia gyógyulását. A kis barátok türelmetlenül várták az édesanya válaszát, ami már aznap megérkezett. Szerencsére már belátható idő volt hátra a kis beteg gyermek – műtétet követő – gyógyulásáig. Az édesanya mosolygós fényképet küldött kisfiáról a barátai számára. Ez nagy örömet jelentett nekik, sőt, a korábban említett negyedik kisfiú tovább gondolkodott, hogyan fejezhetné ki pozitív érzelmeit a kis beteg irányába. Odasomfordált hozzám, és azt mondta, szeretne hozni valamit neki. Beszélgetni kezdtünk róla, hogy ez rendkívül kedves ötlet, azonban mindenképpen egyeztetnie szükséges a szüleiével is. Még aznap délután megkeresett az édesanyja, hogy lehetséges-e egy bontatlan csomag lego felajánlása a beteg gyermeknek. Kisfia ezt találta ki, és nagyon szívesen adja, ők

pedig beleegyeztek, támogatják a döntését. Természetesen én is örömmel fogadtam, hiszen ez a gesztus igencsak megegyezik az általam képviseltekkel. Ez pedig nagymértékben megkönnyíti munkánkat, így lehet eredményes igazán az intézményes nevelés.

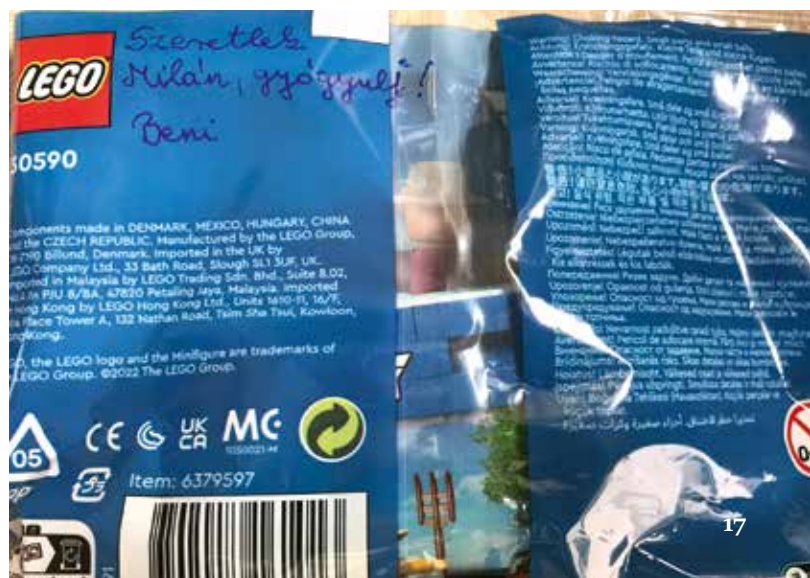
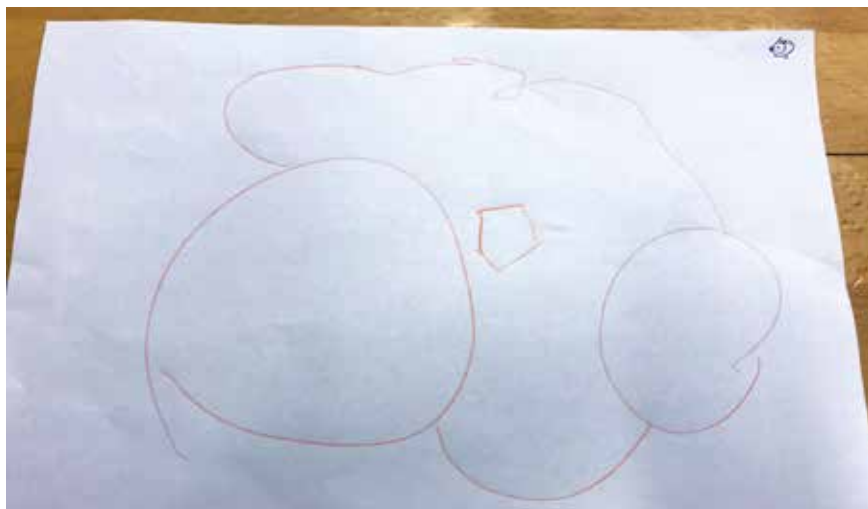
Az átadás-átvétel sem okozott nehézséget, mivel a beteg gyermek édesanyjának megírtam a felajánlást, és ő is érzékelte, milyen fontos ez mindkét fél számára. Ezért amint reggel behozta a legót a kisfiú, már délután eljött érte a beteg kisgyermek édesapja. Nagyon megköszönte, s később – amikor már az ő gyermeke is járhatott óvodába ismét – egy kisebb méretű labdával ajándékozta meg az önzetlen kisfiút.

A gyermekek megtapasztalhatták az „adni jó” érzés örömét, az önzetlen örömet okozás élményét.

IRODALOMJEGYZÉK:

- <https://www.gyerekmosoly.hu/blog/igy-fejleszthetjuk-gyerme-kunk-eq-jat/>
- <https://www.hrportal.hu/hr/hogyan-fejlesztheto-az-erzelmi-intelligencia-20090723.html>
- <https://szulovilag.hu/?p=cikkek&cid=72>

Íme, a rajzok és a lego:

Prof. Dr. Gyarmathy Éva

klinikai és neveléslektani szakpszichológus, tudományos főmunkatárs ([MTA] TTK Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai Kutatóintézet)

A fejlesztő környezet átalakítása, avagy tehetségfejlesztés címkék nélkül¹

2. A tanulás különböző formái a kreativitás formái

A kreativitás azt a nehezen megragadható eseményt jelenti, amikor az elmében az addigiaktól eltérően rendeződnek az elemek, és valami új, eredeti jön létre. A kreatív viselkedés az, amely során a személy ellenáll a megszokottnak, elviseli, sőt keresi a kétértelműt, a bizonytalanságot, a rendezetlenséget, amelyből új rend alakulhat ki.

A kreativitás lényege, hogy az összeköthetetlen is összeköthető, a megoldhatatlan is megoldható, csak nem azokon a módokon, amelyeket már ismerünk, ahogyan tanítják, és a nagykönyvből/internetről egyszerűen előkapható. Emiatt része a kreativitásnak a fantázia, a kockázatvállalás, a határok kitapogatása, a nézőpontváltás és az asszociatív lazaság is.

A gyermeki fantázia és a tudás megszerzése is alkotás, a kreativitás különböző formái. A felnőtt kreativitás a szabad fantázia és a tudás összeegyeztetése. Kiemelkedő tudás esetén már kiemelkedő az a szellemi teljesítmény, amely azt gyermeki játékos-sággal képes kezelni. Mindenki számára elérhető a kreatív gondolkodás, de nem mindenki képes a kiemelkedően alkotó gondolkodásra.

Különbséget kell tenni a gyerek és felnőtt tehetség között. A felnőtt tehetség nem egyszerűen a tehetséges gyermek folytatása. Kevés tehetségesnek tűnő gyermek lesz kiemelkedő alkotó. A felnőttkori területhez kapcsolódó kreativitás egészen más képesség és személyiség hátteret kíván, mint a gyermeki kreativitás. Eltérő a kisgyerekek, az iskolás és az érett kreativitás.

A kreativitás fejlődésének három szakasza:

1. A konvencionalitás előtti kreativitás szakasza nagyjából nyolcéves korig tart. Szabadon szárnyalhat a képzelet, nem köti még a tudás, az ismeret. A világot a játék által ismeri meg a gyermek. A játékban lehet hibázni, és minden megtörténhet, hatalmas lehetőség van a világ megismerésére és elképzelésére.

2. A konvencionalitás szakaszában a valóság megismerése a célja. A gyerek tanulni akar, kihívásokra vágyik, képességeit, készségeit fejleszti. Ha ez nem látszik rajta, az azért van, mert nem a megfelelő módon kínálja a környezete a tanulást.

3. A konvencionalitás utáni szakasz az alkotás. Tizenkét-tizenhárom éves kora után már a valódi feladatokat keresi a fiatal. Ekkor már a tudás, ismeret birtokában kell felvennie a gyermeki játékos fantáziát, összeegyeztetni a valóságot és tudást a képzelettel. Ezáltal újra megalkotni a tudást. Ez az értő tanulás, amikor már nemcsak szabályokat ismer, hanem a szabályszerűségeket alkotja meg.

Az első két szakaszon jó esetben mindenki keresztül megy. A harmadik szakaszba azonban csak akkor kerül a fiatal, ha az első két szakaszban elég tapasztalatot szerzett, és rendelkezik azzal az erővel, amely az újra megalkotás bizonytalanságának elviseléséhez kell.

Kreativitásra motiválttá akkor válik valaki, ha elhiszi önmagáról, hogy képes újat alkotni.

Ehhez segít hozzá, ha a természetes megismerési folyamatot követi a tanítás. A tanulás három formája, a fejlődés három szakasza:

1. Szabad kalandozás, próba-szerencse tanulás, játék.

2. Módszeres megismerés, a szabályok, fogások elsajátítása.

3. Átfogó ismeret, a szabályszerűségek átlátása, egyéni ismeretrendszer kialakítása.

A kreatív személyiség számára a környezet élménytár, ahogyan egy kisgyermek számára. Neki minden újdonságként jelenik meg, és számára szinte szükséglet is az újdonság. Ezért egy merev rendszerhez nem illenek a kreatív agyak. Ugyanakkor a többség, azok a gyerekek, akiknek

idegrendszere a kreatív feszültséget csak átlagos szinten tudja kezelni, a legjobb esetben is csak a tudást szerzi meg, és a hozzá kapcsolódó improvizálási lehetőségeket el sem tudja képzelni.

Amennyiben viszont a gyermeknek van lehetősége, hogy szabadon kalandozva szerezhesen tapasztalatot, következmények nélkül próbálgathatja a világot, akkor képes lesz szorongásmentesen fordulni az újdonságok felé. A rendezetlen megismerés, amikor eljátszhat a tanulnivalóval, automatikusan vezet a módszeres tanuláshoz, amikor már logikus rendszerben akarja látni mindazt, amit megtapasztalt. Ha ezeket biztosítja a környezet, a kreativitás legfontosabb alapjait lerakta: egyszerre fejleszti a fantáziát és a logikát. A harmadik szint, amikor az egyén már saját magának összerakja az ismereteket, akár új rendbe helyezve, szintén automatikusan következik be, önálló tanulási szint.

A kiemelkedő tudású kisgyermekből, akár a csodagyerekekből is sokszor azért nem lesz kiemelkedő szinten alkotó felnőtt, mert túl hamar a tudás felé fordulnak, és kevésbé élnek át a világ elemeivel való szabad, játékos manipulációt. A tehetségfejlődésben is a tizenéves kor a vízválasztó. Akkor dől el, hogy aki korán már akár extrém kiemelkedő képességeket és tudást ért el, lesz-e alkotó tehetség. Ha nem sikerül megtapasztalni a szabad, kötöttségmentes, saját ismeretvágyukat is túlszárnyaló játékos-ságot, akkor lehetnek kiváló szakemberek, de nem válnak kreatív tehetséggá. A konvencionalitás utáni szakaszba nem jutnak be, csak konvencionálisan lesznek kiválóak.

A kisgyerekek kreativitása természetes szabad fantázia, amit nem korlátoz még nagyon a tudás. Az érett alkotó gondolkodásnak azonban már meg kell küzdenie a szokásossal, az ismerttel. A tapasztalat alapú tudás mindegyik tanulási szint alapja, ezért a következő cikknek ez lesz a témája.

¹ MTA Közoktatás-fejlesztési Kutatási Program keretében készült tanulmány

Dr. Baracsi Katalin

LL. M családjogi szakjogász, LL. M infokommunikációs szakjogász, internetjogász, közösségi média tréner

Az új internetbiztonsági szuperhős: SANGO, A ROBOTNINDZSA

A Nemzetközi Távközlési Egyesület (International Telecommunication Union, ITU), mint a távközlésről és az információs technológiákról felelősen gondolkodó és aktívan tevékenykedő ENSZ szakosított szervezet 2020 nyarán adta ki új, az 5–12 éves korosztályt célzó Online Gyermekvédelmi Útmutatói, amelyek alkalmazkodva a világjárvány nyomán bekövetkezett megváltozott helyzethez, gyerekjogi szemlélettel és SANGO nevű kabalafigurával hívják fel a figyelmet a biztonságos, pozitív és értékes internethasználatra.

Az 5–12 éves korosztályt megszólító kiadványok a játszva tanítás jegyében fedtetik le a digitális alapokat. Sango igazi szuperhősként segít és támogat mindenkit a digitális útvesztőben. Színvilágában és megjelenésében is egy olyan alak született, aki könnyen felismerhető, barátságos, szerethető és nem utolsósorban bizalmat kelt gyerekekben és felnőttekben is.

A mesekönyvben hat, az 5–8 éves korosztályra jellemző élethelyzet elevenedik meg. A könyvet forgató gyerekek olyan kis történetekkel találhatják magukat szembe, ami akár velük is megtörténhet a mindennapokban. A szereplők hozzájuk hasonló gyerekek, így egy-egy feldolgozás során könnyen felismerhetnek olyan dolgokat, ami őket is érinti, velük is megtörtént, vagy ha megtörténne, akkor már tudják, hogy hogyan döntsenek abban a helyzetben. A választás kulcsfontosságú minden esetben. A mesék úgy épülnek fel, hogy mindegyikben keletkezik egy döntési helyzetnek álcázott konfliktus, ahol a gyerekeknek kell kiválasztani, hogy hogyan érjen véget

a mese. Ezt minden esetben indokolni kell. A két felkínált lehetőség közül mindig csak az egyik helyes, és minden mese Sango egy-egy plusz jótanácsával fejeződik be. A történetek a következő témákat érintik: számítógépes játékok, egészséges képernyőidő kialakítása, ijesztő tartalmak, digitális eszközök az új ismeretek megszerzésében, adataink védelme. Az utolsó történet pedig egy felnőtt példamutatásáról szól, ez különösen nagy kedvencem, hiszen a digitális médiaműveltség fejlesztésében elengedhetetlen a mintaadás, és valljuk be, minket, felnőtteket is nagyon könnyen beszippantathat a digitális világ.

A Dolgozz Sangoval címet viselő munkafüzetben a 9–12 éves korosztály 11 témában találhat magának izgalmas feladatokat a digitális jogokon át a technikai védelemig. A két foglalkoztatóval dolgozást segíti elő egy önálló Tanári Útmutató, aminek segítségével a pedagógusok kerülhetnek közelebb a digitális mindennapokhoz. A szülő – pedagógus számára egy hosszabb és rövidebb útmutató is készült, amely az aktuális helyzet és trendek bemutatása mellett konkrét javaslatokat tesz számukra, hogy hogyan segíthetik gyermekeiket, diákjaikat az online térben. Az utolsó két kiadvány pedig az iparági szereplőket és a politikai döntéshozókat szólítja meg és hívja cselekvésre a biztonságos online környezet megteremtése érdekében.¹

Hogy milyen új tudást, tapasztalatot szereztem mesés-robotikás foglalkozásaimmal a Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat Egyesített Óvoda nagycsoportjaiban, arról a következő részben írok.

¹ A kiadványok magyar nyelvű fordítása dr. Baracsi Katalin az internetjogász, az Innovációs és Technológiai Minisztérium és a Digitális Jólét Program – Magyarország Digitális Gyermekvédelmi Stratégiája szakmai együttműködése révén valósult meg. Az Online Sangoval mesekönyv és az Útmutató többi része is ingyenesen elérhető és letölthető: dr. Baracsi Katalin, az internetjogász Facebook oldaláról és a <https://digitalisgyermekvedelem.hu/itu-cop> weboldalaról.

Fóris Marietta

óvodapedagógus, családkonzulens, a Csip-Csip Csodák Magánóvoda intézményfenntartója

A digitalizáció helye és szerepe az óvodáskorú gyermekek életében

(2. rész)

Sorozatomban a napjainkban lezárult két éves nemzetközi együttműködésű – Kárpát-medencei magyar ajkú óvodák – Székelyudvarhely, Kassa, Királyhelmec és Budapest – ERASMUS-HOT projekt megvalósulásáról, eredményeiről írok, melyet óvodánk koordinált.

A Csip-Csip Csodák Magánóvoda Budapesten, Zuglóban működik, 2 vegyes életkorú csoporttal – létszáma: 14 és 18 fő.

Integráló óvoda vagyunk – csoportonként 1-1 fő integrálását látjuk el az Alapító Okiratunk szerint.

Óvodánkat 1993-ban alapítottam – 30 éves múlt áll mögöttünk a köznevelésben, jómagam 1980 óta vagyok óvodapedagógus.

2012-ben szereztem családterápiás diplomámat a Wesley János Lelkészképző Főiskolán, ahol a Magyar Családterápiás Egyesület által akkreditált családterapeuta/családkonzulens képzés folyik.

A partnertalálkozók és a rövid távú képzések tapasztalatai:

1. Kapcsolatok és kommunikáció a digitális online térben és a való világban – Budapest

– Kapcsolatok és kommunikáció a digitális online térben és a való világban című előadás – Kerekasztal-beszélgetés – tájékozódás a pedagógusok hipotéziseiről, milyennek képzelik a csoportjukban a digitális oktatást? Akik már használják a digitális eszközöket, milyen tapasztalataik vannak?

– Fókuszcsoportos megbeszélések – tapasztalatcseré az óvodáskorú gyermekek digitális szokásairól, pozitív-negatív következményeiről – a részt vevő óvodapedagógusok digitális kompetenciáinak felmérése – ki-mit tud? – ki, hol és milyen szinten használja munkájához a digitális technikát?

2. A digitális online tér, mint esély – Székelyudvarhely

– A digitális online tér, mint esély.
– „Esélypontok a városban” – a projekt résztvevői ötletezéssel kidolgoznak a fogadó város részére „esélypontok”-at – dramatikus játékok és tapasztalatai.

– Az idős generáció digitális ismeretei – nehézségei – fogyatékkal élők a digitális világban.

3. Digitális kompetenciák a pedagógusok – szülők – gyermekek világában – KASSA

– Digitális kompetenciák a pedagógusok – szülők – gyermekek világában.

– A pandémia tapasztalatai – Óvodások digitális online oktatása?

– Szülők találkozója – online kapcsolódás és kerekasztal-beszélgetés a családok digitális szokásairól – tapasztalatok.

– A pandémia alatt kialakult digitális lehetőségek – kapcsolattartás szülőkkel – online tér – ki, hogy használja?

– Digitális világ – avagy a szociális háló megtartó ereje? Hol érzed jól magad a kapcsolataidban? Hol, ki, miért? – tapasztalatok.

4. Fejlesztő-felzárkóztató tevékenységek a digitális világban – Királyhelmec

– A digitális világ hatásai a gyermekekre – gyermekek és a digitális tábla.

– Gyermekevédelem az online térben.

5. Pedagógusok – szülők – gyermekek a digitális világban – Budapest

– Az „X, Y, Z és Alfa „ generációk digitális kompetenciái.

– Digitális világ – pro és kontra veszélyei – előnyei.

– Képességfejlesztés a digitális technikával autizmussal élők esetén.

– Módszertani nap az első osztályban – interaktív tábla az iskolában, iskolalátogatás.

– Az óvoda-iskola átmenet jó gyakorlatai.

6. Esélyteremtés a digitális technikák, eszközök és az online lehetőségek segítségével – Székelyudvarhely

– Az oktatást támogató digitális alkalmazások/szoftverek, módszerek és tartalmak digitális pedagógiai és alkalmazás-technikai ismerete.

– Látogatás a Pro Down Alapítvány óvoda – iskola intézményében.

7. Interaktív tábla az óvodában – Királyhelmec

– Digitális átállás az óvodai nevelőmunkában, különös tekintettel a módszertani megújulás lehetőségeire.

– Jó gyakorlatok, tapasztalatok összegzése.

(A következő lapszámban folytatjuk.)

Dr. Szarka Júlia

főiskolai tanár, pedagógia szakos előadó, ének-zene tanár (Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Kar)

Zenei jótanácsok a gyermek zenei fejlődésének támogatásához

(3. rész)

Októberben két őszi dalra hívom fel a folyóirat olvasóinak figyelmét.

Az első az **Ősz szele zümmög...** című dal, szerzője és szövegírója is Gryllus Vilmos.

A második a **Hervad már a lobnak...** Járdányi Pál zenésítette meg Szőnyi Zoltán versét.

Módszertani javaslataim:

– Mindkettő inkább zenehallgatásra szánt dal, óvodapedagógusoknak, felnőtteknek, esetleg tisztán éneklő gyermekeknek.

– Lehet gitárral akkordokkal is kíséni a hozzáértőknek, de az egyszólamú dallam játéka gitáron nem szerencsés.

– Remélhetőleg többen észrevették, hogy a Kalácsa együttes előadásában eltér a ritmusa.

A Gryllus-dal vidámabb, nagyobb ugrások vannak a dallamában, dó-pentaton hangsortól tűnik virgoncnak.

A Járdányi-dalnál tapasztaltam, hogy mindenkinek felcsillan a szeme „az olyan szép” kifejezéssel, és a hervadást, a hulló levelek mozgását a lá-pentaton lehajló dallamokkal fejezi ki. Erre akár a gyerekek is „elmozoghatják” és lerajzolhatják, lefesthetik a gondolataikat (Kokas).

(A következő lapszámban folytatjuk.)

27 Ősz szele zümmög.

<https://in.pinterest.com/pin/10133167902276775/> Ősz szele zümmög...

2. Szegény kis madárkám szívét dalba önti, Itt maradt ő árván, elröpült a többi.
3. Ne félj, te kis árva, a karomba veszek, Tiszta szép párnára, selyem ágyba teszek.
4. S majd ha kinn a dombon tavaszi szél lebben, Újra szállsz galambom, fent a fellegekben.

<https://husale.online2023.ru/content?c=hervad+m%C3%A1r+a+lomb-nak+j%C3%A1t%C3%A9s&id=1>

A GYERMEK MOZGÁS FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

Horváthné Aczél Judit

mester óvodapedagógus, TSMT terapeuta, (Szent László Óvoda és Bölcsőde, Jászszentlászló)

A mozgás szerepe az óvodáskorú gyermekek fejlődésében

(2. rész)

Az óvodások tanulási zavarának tünetegyüttese (1. rész)

Előző írásomban a mozgás fontosságát hangsúlyoztam. Kitértem arra is, hogy az óvodások fejlődésében tapasztalható zavaroknak mi lehet az oka. Mozgásfejlesztő pedagógusként elsősorban azokkal a kisgyermekkel foglalkozom, akiknél organikus okok (is) fennállnak fejlődési problémáik mögött. Szeretném most röviden összefoglalni, hogy milyen tünetek alapján gyaníthatjuk ezt a mindennapok során.

Az óvodai élet során a gyermekek megismerésének folyamatában gyakran szerzünk olyan tapasztalatokat, amelyekről tudjuk vagy csak érezzük, gondoljuk, hogy nem megfelelő. Ez természetes lehet, hiszen a tanulási folyamat részeként értelmezhetjük.

Sokszor azonban a gyermek viselkedése a legszembetűnőbb számunkra: állandó félénkség, szorongás, gyakori verekedés, túlzott nyugtalanság, mozgásügyetlenség, a beszéd gátlása vagy épp gátlástalansága stb. Sajnos ezek a tünetek legtöbb esetben nem önmagukban, hanem más gondokkal együtt, halmozottan figyelhetőek meg, és együttesen kell őket értelmezni. Az idő múlásával nem is csökkennek, sok esetben fokozódnak. A gyermek fejlődése eltérő, lelassult, megkésétt és akár stagnáló is lehet. Tapasztaljuk, hogy gondos pedagógiai eljárásaink kevés eredménnyel járnak.

Érdemes ilyenkor még tüzetesebb megfigyeléseket végezni, mert a megjelent tünetek az idegrendszeri éretlenséget jelezhetik. Természetesen az okok feltárását szakemberre kell bízni. Óvodapedagógusként feladatunk a prevención túl az, hogy hozzájuk irányítsuk a gyermeket a tünetek pontos leírását megadva.

Az idegrendszeri érési folyamatokat részben a genetika határozza meg. Pl. minden egészséges kisbaba megtanul járni, mert ez a mozgás az öröklődés által meghatározott. Másrészt a környezeti hatások azok, amelyek a fejlődést, az érést befolyásolják. Érettnak az a gyermek tekinthető, aki életkorához és kortársaihoz képest megfelelően, kiegyensúlyozottan teljesít a legtöbb területen.

A gondok három fő területen mutathatók ki:

1. Motoros (mozgással kapcsolatos) terület.
2. Pszichés – kognitív terület.
3. Szociális terület.

Vizsgáljuk meg, milyen tapasztalatokra, tünetegyüttesekre érdemes odafigyelni óvodáskorban.

Első dolgunk a gyermek anamnézisének felvétele. Tudjuk meg róla, hogy a várandósság, illetve a szülés során történt-e említésre méltó esemény. A koraszülés, a túlhordás, az anya betegsége, gyógyszereszedése, esetleges dohányzása, alkohol- vagy drogfogyasztása mind rizikótényező. A szülés során ért traumák úgyszintén azok (pl. a császármetszés, az elhúzódozó vajúadás, a köldökszinór nyakra tekeredése, oxigénhiány stb.).

Már csecsemő- és kisgyermekkorban megjelenhetnek gondok. Főként a mozgás-

fejlődés lépéseiről, a beszéd megjelenéséről, a szükségletek (evés [szopás, rágás, nyelés], alvás, játék) alakulásáról érdemes tájékozódni. „A 3 éves kor alatt megjelenő működési tünetek korai felismerésére és beazonosítására azért kell hangsúlyt fektetni, mert olyan idegrendszeri alapstruktúrák funkcionális és integrációs hiányosságait jelzi, melyek nélkül nincs sikeres iskolai beválás.”¹

Nézzük meg sorban azokat a tüneteket, amelyek a motoros rendszerrel, azaz a mozgással kapcsolatban felléphetnek. Ezekről elsősorban folyamatosan a szabad játék és a mozgástevékenységek során a gyermekek megfigyelésével szerezhetünk tapasztalatokat az óvodában.

A nagymozgásoknál koordinálatlanságot, ügyetlenséget láthatunk. Diszpraxiát (a saját test és a környezet kölcsönhatásának zavara, idegrendszeri eredetű mozgáskoordinációs zavar²) és apraxiát (az akaratlagos mozgás vagy valamely összetett cselekvés végrehajtásának zavara³) is észre vehetünk.

Az összerendezetlen mozgású gyerekek nem tudnak páros lábon szökdelni, labdát dobni, elkapni (bilaterális koordináció hiánya, a két végtag együtt mozgása rendezetlen). A labdázás még a szem és kéz együtt dolgozását, az erőadagolás képességét és a ritmusérzéklet is megkívánja. Gyakoriak az esések, a tárgyaknak ütközések. A mozgás végrehajtását nehezíti az utánzási, mintamásolási képesség hiánya.

Az egyensúly képessége (statikus, haladási, hordási) alapvetően meghatározó. A vestibuláris rendszerről beszélünk, aminek alapfeladata a szenzoros (érzékelő) és motoros rendszerek összekapcsolása, harmonikus működtetése. Ha nem megfelelően funkcionál, akkor többek között a normálistól eltérő izomtónus, a primitív (velünk született) reflexek tartós fennmaradása is valószínűsíthető. Az izomtónus problémáját megérezhetjük, ha a gyermekkel testi kontaktusba kerülünk: szükségtelenül megfeszíti izmait, pl. nem simul a karunkba, de nagy probléma az ún. hypotónia, amikor a fej és végtagok tartása nem megfelelő, pl. nem tud hanyatt fekvésből felülni, hátra lóg a fej.

Itt kell megemlíteni a saját test érzékelésének kialakulatlanságát (proprioceptív rendszer). Ez is ennek az összefüggő kapcsolatrendszernek a része, az izomtónus beállítását nehezíti (Lakatos Katalin, 2008). Gondoljunk a gyenge vagy görcsös ceruzafogásra, a gyenge vagy túl erős ceruzanyo-

matékra! A hanyag tartású gyermekeknél is ez az ok áll fenn.

Vannak olyan gyerekek, akik a fenti problémák okán félnek a mozgástól, nem mernek a mászókára felmászni, félnek a hintázástól, félnek olyan helyzetekben, amikor valami elmozdul alattuk. Rettegnek, ha magasba emelik őket. Komoly nehézséget jelenthet számukra a térben való mozgás, a helyváltoztatással kapcsolatos feladatok. Ők általában nagyon lassú, bizonytalan óvodások (nemcsak a mozgásban, hanem a viselkedésben is).

Megfigyelhető a másik szélsőség: viharos, kapkodó, állandóan mozgásban lévő gyerekek is lehetnek a csoportunkban. Folyton ugrálnak, pörögnek, száguldoznak. Ők állandó ingerkeresők. Nem működik megfelelően esetükben az impulzivitás kontroll, túlzottan gyakori, erős testkontaktust, taktilis ingereket keresnek. Gyakran ezért verekszenek, ütnek, erősen nekiszaladnak a társaiknak. Nincs félelemérzetük. Nem tudnak nyugodtan ülni, az ágyban betakarózva fektüdni, ünnepségen szépen állni.

Meg kell említeni a térben, síkban, időben való tájékozódás nehézségeit, valamint a saját testen való eligazodás hiányát is.

Tapasztalhatjuk azt is, hogy a ruhacímke, a gumírozás, a zajok, a fények elviselhetetlen ingerként jelentkezhetnek a kisgyerekeknél. Nem engedik (szeretik) a hajuk fésülését, levágását, a kis érintést, apró sérüléseket is nagy fájdalomnak érzik.

Az organikus éretlen óvodások gyakran képtelenek a finommozgások végrehajtására, ezért kerülnek azokat. Nem rajzolnak, gyurmáznak, nem akarnak részt venni a barkácsolásban. Nem tudnak pl. gombolni, papírt tépni, puzzle-t kirakni, cipőfűzőt megkötöni, ollóval szépen vágni. A beszédmozgás szintén gond lehet, a logopédiai kezelés nem segít a hangok tiszta kiejtésében. A szemfixáció hiánya is ide sorolható. Mindezek a hatékony tanulás esetében fontos szerepet játszanak.

Ha a kisgyerek a fent felsorolt gondokkal küzd, a szenzomotoros integráció problémájáról (amit érzékelési rendellenességként is említenek a szakemberek) van szó. Idegrendszerünk feladata az, hogy a környezetünkből érkező ingereket (mozgás, tapintás, hallás, látás, ízlelés, szaglás, test elmozdulása) észlelje, a szerzett információkat összerendezze, értelmezze (vagyis az agyunk számára értelmezhetővé tegye), majd ennek megfelelően reagáljon⁴. A szenzoros integrációban fontos szerepet kapnak a korábban megszerzett tapasztalataink is,

¹ Lakatos Katalin: Az állapot és mozgásvizsgálat, BHRG Alapítvány, 2008, 8. oldal.

² <https://aktivtransz.hu/a-diszpraxia/>

³ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Apraxia>

⁴ Carol Stock Kranowitz, M.A.: Zűr-zavaros gyermek. Az érzékelési rendellenesség felismerése és kezelése. Studio Nagy Bt., 2012, 12. o.

melyeket össze kell kapcsolnunk az új információkkal, és ezek is segítenek a helyes döntés meghozatalában. Ez lesz az alapja tulajdonképp a későbbi tanulásnak is.

Fentebb említettem az ún. primitív reflexek fennállásának gondját. A szenzomotoros integráció megfelelő fejlődését gyakran ez is befolyásolja. Születésünkkor az ontogenetikus fejlődés során kialakult, vagy világra jövetelünk után kialakuló reflexeink segítenek bennünket a születésben, ill. az életben maradásban. Ha azonban ezek nem épülnek le, az idegrendszeri irányítás nem kerül át magasabb agyi szintekre, nem integrálódik, akkor ez diszharmonikus, megkésett vagy részleges fejlődést eredményez. Ezekben az esetekben gyenge a poszturális szabályozás, ami bizonyos testhelyzetek beállítását és megtartását gátolja. Megfigyelhetők szükség-telen együtt mozgások is⁵.

A mindennapi munkánk során akkor kell ezen problémára gondolni, ha azt látjuk (mozgással kapcsolatban), hogy

- a gyermek testtartása nem szimmetrikus, pl. rajzoláskor fejét gyakran kibillentí oldalra, a lapot túl közelről nézi,
- széken ülve két lábfejét rendszeresen a szék lábai mögé beakasztja,
- asztalnál ülve sokszor a könyökére támasztja fejét, vagy karjára fekszik,
- szőnyegen gyakran lefekszik, úgy játszik,
- hason fekvésben karok emelésénél lábát térdben behajlítja,
- nem képes lazán hanyatt dőlni az óvoda-pedagógus karjába,
- erős zajra, fényre, nem várt elmozdulásra megijed, sír, tiltakozik,
- nem képes a gravitációnak kellően ellenállni végtagjaival (mintha súlyok lennének kezén-lábán),
- nehezen engedi el a fogott tárgyat, kezét,
- kézmanipulációnál a nyelve is mozog, kibújik,
- 3 éves kor után is mindent a szájába vesz,
- kezei ügyetlenek, mindent lever,

• nyelve petyhüdt, elől marad, nehezen rág,

• nem tud folyamatosan inni, csak kortyolgat,

• beszédhibás, ajak- és nyelvtornát nem tudja utánozni,

• evésnél nagyon maszatos, csúnyán eszik,

• gyakran folyik a nyála,

• mászásnál ujjain vagy öklén támaszkodik, térdeit maga után húzza, azonnal sarkára ül,

• támaszfelületeket lehetőség szerint megnagyobbítja (pl. w alakban ül, sarokülésnél térdből lábait két oldalra kifordítja),

• biciklizésnél a kormányra dőlve ül, korlátan nem tudja kinyomni magát,

• biciklizésnél hátra nézéskor azonnal elfordítja a kormányt a kar behajlítása miatt,

• gyakran jár lábujjhegyen,

• lépcsőn le-fel lépés nehézkes számára, utánlépéssel jár, fognia kell a korlátot,

• nem szeret hintáznia, vagy éppen gyakran maga körül forog,

• hasra esésnél a karjai petyhüdtten behajlanak, így az arcára esik,

• nehezen tudja összehangolni a végtagok mozgását az irányokkal, rossz a téri tájékozódás,

• emberrajza lemaradást mutat,

• látásérzékelési, térlátási problémái vannak,

• éjszakai ágyba vizezés fennmaradt, gyakori fészkelődés jellemzi, ha az már meg is oldódott,

• testközépvonal – keresztezést hárítja (pl. jobb kézzel a jobb oldalra rajzol),

• egyensúlyi helyzeteket hárítja, kerüli, nem képes egy lábon állni, autóban gyakran rosszul van,

• szerialitási problémák megfigyelhetők,

• lassúság, bizonytalanság, eltérő fizikai képességek jellemzi,

• 4 éves kor felett dominanciája kialakulatlan, mindkét kezét használja.

A szociális és kognitív területen észlelhető jelekről a következőekben írok.

Egyensúlyfejlesztés a szabadban

Szabad játékban is használhatóak a tornaszere

⁵ Lakatos Katalin: Az állapot és mozgásvizsgálat. BHRG Alapítvány, 2008, 22. o.

IRODALOMJEGYZÉK:

- <https://www.mozgasfejlesztes.hu/a-mozgasfejleszto-program/a-mozgasfejleszto-program.html>
- Lakatos Katalin: Az állapot és mozgásvizsgálat. BHRG Alapítvány, 2008.
- Lakatos Katalin: Korai egyéni és kiscsoportos fejlesztés 1992–1999 között. *Fejlesztő Pedagógia*, 11. évfolyam, 2000/4–5.
- <https://aktivtransz.hu/a-diszpraxia/>
- <https://hu.wikipedia.org/wiki/Apraxia>
- Carol Stock Kranowitz, M.A.: Zűr-zavaros gyermek. Az érzékelési rendellenesség felismerése és kezelése, Studio Nagy Bt., 2012.
- Sally Goddard Blythe: Reflexek, tanulás és viselkedés. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest, 2015.

Molnár Balázs

(Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar, Gyermeknevelési Tanszék)

Kövérné Toldi Zita

(Százszorszép Óvoda, Debrecen)

Monostori Vivien

(Ispotály Utcai Óvoda, Debrecen)

„De jó csak lenni!” A gyermeki jogokat tisztelő pedagógiai gyakorlat¹ kutatási eredményei (2. rész) „A gyermeki autonómia”

A Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar, számos hazai óvoda és az angliai The Open University Children's Research Centre együttműködésében végzett gyermekjogi kutatásban egyértelműen azonosítható volt a gyermeki autonómia, mint alapvető gyermeki jog.

A gyermeki autonómia több mint egyszerű önállóság, sokkal inkább önrendelkezés-ként, független döntési és cselekvési mód-ként értelmezhető. Az autonómia magában foglalja, hogy a gyermekek az óvodában is szabadon fejzthetik ki szükségleteiket és érzelmeiket, megmutathatják képességeiket, kinyilváníthatják elképzeléseiket, ötleteiket. A gyermekeknek joguk van a fizikai és szociális-érzelmi térben kockázatokat vállalni, cselekedni, hibázni és tévedni.

A gyermeki autonómia jogcsoportja összhangban van a modern fejlődéslélektani ismereteinkkel is. Erik Erikson (1902–1994) alapvető óvodáskori szükségletként kezelte pszichoszociális fejlődélméletében az autonómiát, amely ha sérül, súlyos önkéteket („Meg tudom-e egyáltalán csinálni?”) és intenzív szegényérzetet okozhat a gyermekekben. Donald W. Winnicott (1896–1971) is arra biztatta a szülőket, nevelőket, hogy a gyermek növekedésével együtt mind nagyobb teret kell engedni az önálló cselekvésnek és problémamegoldásnak, bátorítva a gyermekeket önmaguk kipróbálására, miközben biztosítjuk számukra a hibázás lehetőségét is.

A gyermekjogi kutatásunkból egyértelműen kiderült, hogy a gyermeki autonómiát alapvetően befolyásolja a felnőtt – elsősorban az óvodapedagógus – nyitott, bizalomra épülő hozzáállása, feltételre-mtő képessége. Ezen kívül nagy szerepe van a társaknak, a csoportdinamikai tényezőknek is, amelyek elősegíthetik, de el is fojthatják az egyéni kezdeményezéseket. A harmadik tényező a fizikai környezet jellemzői (pl. tér, eszközök), amelyek befolyásolják a gyermeki kezdeményező-képességet és a gyermeki ötletek megvalósíthatóságát.

A különböző, autonóm viselkedésmódokat ösztönző situációk megteremtésén belül a játéknak különösen kiemelt szerepe van. A szabad játék kiválóan alkalmas arra, hogy a gyermekek döntéseket hozhassanak, elgondolásaikat felvállalhassák és egyeztethessék másokkal, ezáltal megerősítsék társas kompetenciáikat, növeljék önbizalmukat, szabályozzák saját érzelmeiket, és felelősséget vállaljanak döntéseikért. Mindez elősegíti a közös problémamegoldástól kezdve a párbeszéd, egyeztetések, viták kezelésén túl az együtt átélt örömeik megtapasztalását is.

A fentieket a megfigyeléseink során is számtalan esetben tapasztaltuk. Gondoljunk egy egyszerű orvos-beteg szerepjátékra, ahol a részt vevő gyermekek szabadon megbeszélhetik a szerepeket (pl. ki lesz az orvos, ki lesz a beteg), szabadon használhatják a csoportszobai teret és eszközöket, majd a „vizsgálat” végeztével szerepet cserélnek, és az orvosból lesz a beteg, így folytatva a játékot. Itt nem csak a szabad egyeztetés és a demokratikus kommunikáció jelenik meg, de az orvosi vizsgálat során is számtalan autonóm döntést hoznak a gyermekek, miközben az óvodapedagógus megteremtette számukra a megfelelő teret, időt, eszközrendszert.

A szabad játék feltételeinek megteremtésén túl is facilitálni kell a gyermeki autonómia kibontakozását. Többek között teret kell engedni a valós tapasztalatokon nyugvó explorációnak, bevonni a gyermekeket a döntési folyamatokba (a csoportszoba átrendezésétől kezdve a következő óvodai projekt témájának meghatározásáig), erősíteni a gyermekek asszertív kommunikációját, vagy éppen fokozottabban figyelni a gyengébb érdekérvényesítő gyermekek támogatására.

Ha odafigyelünk az előzőekben leírt szempontokra, tiszteljük és erősítjük a gyermekek autonómiához fűződő jogait, akkor megvalósíthatjuk az óvodai csoportunkban is a Carl Rogers által megfogalmazott eszményt: „Nem avatkozunk más

ember életébe, nem erőltetjük rá magunkat, hanem mindenkit a saját szabadságához segítjük hozzá, mert minden ember egyedi és megismételhetetlen lehetősége a világnak.”.

¹ A gyermekjogi kutatás a magyar óvodákban projekt az Open University Children's Research Center és a DE Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar Gyermeknevelési tanszék munkatársainak közreműködésével zajlott. Vezető kutatók: dr. Natalie Canning, dr. Teszenyi Eleonóra, dr. Pálfi Sándor.

Dr. Magyar Ágnes

adjunktus (Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Jászberényi Campus)

Olvasóvá nevelés és attitűdformálás a szakértői köntösbe öltöztetett könyvtáros játék révén

„Bárki, aki szereti a könyvtárakat, tudja, hogy azok különleges, mágikus helyek, ahol mindenkit szívesen látnak és bármi lehetséges.”

(Michelle Knudsen)

Bevezetés

Tanulmányomban az óvodáskori olvasóvá nevelés egy speciális lehetőségét, a szakértői köntösbe öltöztetett könyvtáros játékot mutatom be egy konkrét példán keresztül. Ismertetem a Jászberény Város Óvodai Intézménye Központi Óvoda tagóvodájában működő „játszási könyvtár” történetét az ötlettől napjainkig, hangsúlyozva annak az óvodai nevelésben betöltött komplex képességfejlesztő és attitűdformáló szerepét.

A korai olvasás- és könyvélmények jelentősége

Az olvasóvá nevelés a családban kezdődik. A későbbi olvasási érdeklődést és teljesítményt meghatározó tényezők között fontos megemlíteni a szülői mintát (Nagy, 1994, Huszti, 2018), az otthoni könyvek számát, a szociokulturális háttérrel, valamint az iskolakezdést megelőző tevékenységi formák (olvasás, mesemondás, éneklés, betűjátékok stb.) jelentőségét is (Mihály, 2002, 2003). Az óvodáskori olvasóvá nevelés elengedhetetlen az iskolaérettséget megalapozó készség- és képességfejlesztéshez (Urbanik, 2020). Az életkori sajátosságokkal összhangban történő olvasmányválasztás alakítja a gyermek társas készségeit, bővíti a világról szóló ismereteit, gazdagítja önismeretét, ezáltal fejleszti az énképét, segíti a pozitív vagy negatív érzelmek megélését, a frusztrációk oldását, a konfliktuskezelést, vagyis a társadalomba való beilleszkedést (Béres, 2020).

Az olvasói attitűd formálásában a család után az óvoda és a könyvtár a legfontosabb színterek. Optimális esetben utóbbi kettő akár együtt is megjelenhet óvodai könyvtár formájában. Még hatékonyabban működhet az olvasás és a könyvek iránti érdek-

lődés felkeltése akkor, ha mindez játékos formában, a gyermekek aktív részvételével, sőt irányításával történik. Erre példa a Jászberényi Központi Óvodában működő gyakorlat, a szakértői köntösbe öltöztetett könyvtáros játék.

A szakértői köntösbe öltöztetett játék

A szakértői köntösbe öltöztetett játék (szakértői játék) Dorothy Heathcote drámapedagógus nevéhez fűződik (Heathcote és Bolton, 1995). Heathcote John Dewey (1976) pedagógiai elvei mentén dolgozta ki saját eljárását, mely a tapasztalati és élményalapú tanulást helyezi előtérbe drámapedagógiai keretek között. A szakértői játék egy olyan tanulási eljárás, amelynek keretében a pedagógusok és a tanítványaik közösen működtetnek egy vállalkozást annak minden szervezési, irányítási és logisztikai velejáróival. A „szervezet” működtetése közben a gyerekek konkrét feladatokat oldanak meg, problémahelyzetekkel találkoznak, döntéseket hoznak, vagyis aktív cselekvők, és mindeközben saját tanulási folyamatuk tudatos megfigyelői is. A szakértői játék az óvodai nevelésben a drámajáték keretein belül értelmezhető, és kiválóan beilleszthető a komplex fejlesztés menetébe (a módszerről és az óvodai fejlesztés lehetőségeiről bővebben l. Bernhardt, Kunné és Magyar, 2022).

Szakértői köntösbe öltöztetett könyvtáros játék Jászberényben

A Jászberény Város Óvodai Intézménye Központi Óvoda tagóvodájában a pandémia idején, 2020-ban, amikor minden egyéb kültéri aktivitás korlátozva volt, a drámapedagógiában jártas óvodai szakemberek, Kunné Darók Anikó tagóvodavezető kezdeményezésére szakértői köntösbe öltöztetett könyvtári játékot hívtak életre. Az óvoda egy, üvegfalakkal körülvett helyiségét könyvtárnak rendezték be annak minden velejárójával, polcokkal, asztalok-

kal, székekkel, a kölcsönzéshez szükséges eszközökkel és természetesen könyvekkel együtt. A gyerekek és az óvó nénik szerződést kötöttek, felosztották a szerepeket, kialakították a szabályokat, és megkezdte működését a Hét Titok Csodálatos Könyvtára. A kezdeményezés szakértői játékként indult, azaz néhány hétre tervezték a könyvtár működtetését, azonban olyan lelkesedés és támogatás övezte mind a gyerekek, mind a szülők részéről, hogy nem lehetett lezárni néhány hét után, a projekt azóta is él.

A könyvtáros szakértői játék szerepe az olvasóvá nevelésben

A szakértői játék keretében az óvodás gyermekek nemcsak hogy bepillantást nyertek, hanem beletanultak a könyvtárosi munkába, annak minden velejárójával. A kezdetektől aktív szervezői és végrehajtói voltak a teendőiknek. A játékban való részvétel során a gyerekek komplex képességfejlesztése valósult meg. Fejlődött feladat- és felelősségtudatuk, erősödött rendszeretük, együttműködőbbé, kompromisszumkészebbé váltak. Megnövekedett a mesehallgatási kedvük, olvasni tudók esetében az olvasási kedv. Kötelességtudatuk, elköteleződésük mélyült, elhivatottságot éreztek munkájuk iránt. A könyvek maximális tisztelete jellemezte őket. Kunné Darók Anikó ekként összegzi a projekt legfontosabb eredményét: „sikertől visszanyarítani az ifjú nemzedéket a könyvek felé úgy, hogy közben a digitális eszközöket arra használják, amire valók, segítik velük saját munkájukat” (Tóth, 2021). A kölcsönzések nyilvántartása ugyanis digitális eszközök, tabletek segítségével zajlik. A kölcsönző olvasót lefotózzák a kiválasztott könyvvel, s amikor visszahozza a könyvtárba az olvasmányt, akkor törlik a róla készült fényképet.

A szülők és az óvoda közötti együttműködés is erősödött a szakértői köntösbe öltöztetett könyvtáros játéknak köszönhetően. Az olvasóvá nevelés – közvetett úton és indirekt formában – a szülők irányába is működik, hiszen éppen a gyermekeik révén

kerül előtérbe számukra is ismét a könyvek értéke, tisztelete, mindennapos használata, a könyvekről való beszélgetés, és ezáltal a tudatos szülői attitűd formálása

A szakértői köntösbe öltöztetett könyvtárosjáték nem csupán a könyvtár üzemeltetésében részt vevő 8-10 gyermek, hanem a 200 fölötti óvodás gyermeket számláló intézmény minden gyermekének olvasói attitűdjét formálja. A játsszói könyvtár spontán módon, ugyanakkor komplexen járul hozzá az olvasás iránti pozitív attitűd kialakításához, az olvasás megszerettetéséhez úgy, hogy közben az értelmi, érzelmi, akarati és társas készségek és képességek is számos területen erősödnek.

Interjúkutatás

A kutatás körülményei, módszere és eszköze

Jászberény Város Óvodai Intézménye Központi Óvoda tagintézményében immár másfél éve működik a szakértői könyvtáros játék. Egy kvalitatív vizsgálat keretében megkérdeztük azon szülők véleményét, akiknek gyermekei az alapító tagok között voltak, illetve olyanokkal is készítettünk interjút, akiknek gyermekei a második könyvtáros generációhoz tartoznak. A vizsgálatot 2022 januárjában végeztük, strukturált interjúk (N=11) formájában.

Az interjúkutatás eredményei – A könyvtár ötletének fogadtatása a szülők körében

A megkérdezett szülők egyöntetűen pozitívan fogadták a szakértői köntösbe öltöztetett játsszói könyvtár létrehozását. Kreatív és innovatív kezdeményezésnek tartják, melyre a digitális médiumokkal telített világunkban nagy szükség van. További előnyeként emelte ki az egyik válaszadó (I9), hogy már óvodáskorban segít a szo-

kásrendszer részévé tenni a rendszeres könyvtárhasználatot.

A szakértői könyvtáros játék előnyei, értékei a szülők megítélése szerint

A könyvtáros játék legfontosabb előnyeit, értékeit a könyvek és a könyvtár iránti érdeklődés felkeltésében; a szociális készségek, társas kapcsolatok fejlődésében; az értékmegőrzésben, érték közvetítésben; az IKT-eszközök használatában és a szokáskialakításban látják a szülők. Több válasz is alátámasztja a szakértői könyvtáros játék attitűdformáló hatását. A szülők elmondása szerint a gyermekek érdeklődőbbé, nyitottabbakká váltak a könyvek iránt, és nagyobb tisztelettel fordulnak a könyvek felé, mint a játék előtt. Szélesedik a látókörük, gyarapodnak a könyvekkel és a könyvtárral kapcsolatos ismereteik, fejlődik az értéktudatuk és felelősséget éreznek a rájuk bízott könyvek iránt. A könyvtáros szerep örömmel tölti el őket, beleélik magukat az adott szerepkörbe, a munka öröme jellemzi őket.

A szakértői könyvtáros játék hatása a szülők megítélése szerint

Több szülő beszámolt gyermeke kapcsán az olvasási motiváció növekedéséről a könyvtáros játék hatására. Egyikük úgy fogalmazott, hogy mióta gyermeke tagja a könyvtárnak, azóta gyakrabban és többet olvasnak otthon (I1), a másik szülő arról számolt be, hogy a könyvtáros játék hatására gyermeke beiratkozott a városi könyvtárba (I3), és olyan is akadt a gyerekek között, aki könyvet kért ajándékba szüleitől (I11). A megkérdezett szülők mindegyike a könyvek iránti érdeklődés növekedését tapasztalta a könyvtáros játék kezdete óta. Ahogy korábban már írtuk, öt olyan szülő is szerepel a megkérdezettek között, akinek

gyermeke a könyvtár alapítói között volt, de azóta már iskolába jár. Arra a kérdésre, hogy tapasztalták-e az iskolába kerüléskor pozitív hatását a könyvtáras élményeknek, egyöntetűen igennel feleltek. Többségében a könyvek iránti fokozottabb érdeklődéssel indokolták válaszukat, de akadt olyan is, aki összefüggést lát a könyvtárai tevékenység és aközött, hogy gyermeke korábban tanult meg olvasni (I1), olyan, aki ennek hatására lett tag a városi könyvtárban (I4), és olyan is, aki arról számolt be, hogy gyermeke az iskolában is elkezdte szervezni a könyvtárt (I8).

Összegzés

Tanulmányomban egy drámapedagógiai eljárás, a szakértői köntösbe öltöztetett játék óvodai példáját, a szakértői könyvtáros játék szerepét vizsgáltam az olvasóvá nevelésben. Bemutattam a Jászberény Város Óvodai Intézménye Központi Óvoda tagintézményében működő „játsszói könyvtárt”, kiemelve annak komplex képességfejlesztő és attitűdformáló hatását. A kezdeményező drámapedagógus óvodapedagógusok, a könyvtárosként vagy olvasóként részt vevő gyermekek és szüleik támogató véleménye mind megerősítő visszajelzések a kezdeményezés létjogosultságára vonatkozóan. Az eredeti célkitűzésnél jóval többet ért el az ötletgazdák: a néhány hétre tervezett projekt máig is él a befogadóközönség támogató attitűdjének köszönhetően, lehetővé téve több, mint kétszáz óvodás számára a mindennapos irodalmi élményszerzést, a könyvekkel való kontaktusteremtést, az iskolába készülő generációnak pedig még ennél is többet: a könyvtáros munka megismerését és örömet.

IRODALOMJEGYZÉK

- **Béres Judit** (2020): Az olvasás szerepe a személyiség gazdagításában. A kisgyermekes családok és a helyi fiatalok könyvtári támogatása. Forrás: <http://www.azenkonyvtaram.hu/documents/11543/34323/B%C3%Agres+Judit.pdf/d15f420b-ab08-4db1-8985-b8954cd2ed4c> [2022. 08. 03.]
- **Bernhardt Renáta, Kunné Darók Anikó, Magyar Ágnes** (2022): Szakértői játék a komplex fejlesztés tükrében – a „játsszói könyvtár” példája. In.: Toma Kornélia (szerk., 2022): Az óvodapedagógus-képzés múltja és jelene. Készség- és képességfejlesztés óvodáskorban. Pedagógiai tervezés az óvodában – a sárospataki modell. Sárospatak, Tokaj-Hegyalja Egyetem, 93–113.
- **Dewey, John** (1976): Pedagógiai hitvallásom. In: Zrinszky László: A nevelés jellege és folyamata. Budapest, Tankönyvkiadó, 98–99.
- **Heathcote, Dorothy. and Bolton, Gavin** (1995): Drama for Learning. London, Heinemann.
- **Husztai Ágnes** (2018): A könyvtárak szerepe az olvasóvá nevelés megalapozásában. *Könyv és nevelés*, 20., 3. sz., 7–26.
- **Mihály Ildikó** (2002): A hivatalos OECD-jelentés tanulságai. PISA, 2000. *Új Pedagógiai Szemle*, 52., 7–8. sz., 183–203.
- **Mihály Ildikó** (2003): Nemzetközi olvasásvizsgálat. PIRLS, 2001. *Új Pedagógiai Szemle*, 53., 7–8. sz., 201–211.
- **Nagy Attila** (1994): Hol terem a jó olvasó? (Egy nemzetközi összehasonlító vizsgálat eredményeiről). *Magyar Pedagógia*, 94. 3–4. sz., 231–251.
- **Tóth Éva** (szerk., 2021): „A szülők rajongása a játék iránt végtelenítette a folyamatot” – interjú Kunné Darók Anikóval. *Modern Iskola*, 2021. 09. 30. Forrás: <https://moderniskola.hu/2021/09/a-szulok-rajongasa-a-jatek-irant-vegtelenitette-a-folyamatot-interju/?fbclid=IwARoLI16o14A63xZG-cuTUtqUPQuYJazUHmxflh13p-xYqbZFhXzPvpGuMyM> (2022. 8. 2.)
- **Urbanik Tímea** (2020): Az óvodáskori olvasóvá nevelés kommunikációs módjai. In: Kommunikáció- és beszédfejlesztés a gyakorlatban. SZTE JGYPK Magyar és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék, Szeged, pp. 196–210. ISBN 9789633067550.

Czövek Csenge

hallgató (ELTE-PPK társadalmi befogadás mesterképzés)

Érdekességek a koragyermekkorai japán nevelésről

Bevezetés

Pedagógiai szakemberként mindig is érdekelt a pedagógiai története, valamint az, hogy milyen történelmi, társadalmi hatások befolyásolták az intézményes nevelés alakulását, és hogyan igazodott a társadalmi igényekhez a pedagógusok képzése. Ugyanakkor azt gondolom, hogy a pedagógia nagyon sokszínű és folyton változik, és ezzel a folytonos változással muszáj lépést tartanunk. Az utóbbi időben egyre több olyan olvasmánnyal találkozom, melyek a japán gyermeknevelés különlegességeit kívánják bemutatni. Ezen cikkek hangvétele általában pozitív hangvételű, és a japán gyermeknevelésre egyfajta misztikumként tekintenek. Felmerül bennem az a kérdés, hogy vajon mi okozhatja ezt a nagy érdeklődést? Valóban olyan különleges és példás a japánok által használt nevelési mód, vagy csak a visszhang ilyen nagy körülötte? Ebben a tanulmányban a japán koragyermekkorai nevelést próbálom meg körüljárni olyan struktúrák mentén, mint a társadalom gyermekekről alkotott képe és a gyermek családban betöltött szerepe.

Japán nevelés

A japán család alapja annak, hogy a japán társadalom és gazdaság magas szinten működhessen. Az apa a családfő, aki biztosítja a család anyagi helyzetét. Az anya szoros kapcsolatot alakít ki gyermekével a gyermek első három évében, ami által létrejön egy biztonságos kötődés. A gyermek éjjel-nappal édesanyja közelében van

(Hidasi, 2007). A japán gyerekekkel nagyon engedékenyek a szülők. A családok többsége fontosnak tartja, hogy az anya minden figyelmét és energiáját a gyermekre fordítsa. Ezáltal a legkedvezőbb környezetet tudja megteremteni a gyermekének, ami a későbbi iskolai tanuláshoz elengedhetetlen feltétel (Hidasi, 2019). Iskola előtt minimum egy évet óvodában tölt a gyermek. Ennek köszönhetően alkalmazkodik a gyerekek társaságához, megszokja azt, hogy nem lehet minden úgy, ahogy ő azt szeretné. Az óvodában sajátítja el azt, hogy a csoporthoz tartozás által az élet könyvebben működik. Hatéves korára tisztában van feladataival és kötelezettségeivel (Hidasi, 2007).

Japán eltérő családi és nevelési szokásokkal rendelkezik, emiatt teljesen más az intézményes és otthoni nevelésről való felfogás, mint hazánkban. Aszerint a felfogás szerint az iskolában dolgozik keményen a gyerek, emiatt otthon lazíthat, mindent szabad neki (Endrődy, 2019).

Gyermekekép

A japán kultúrában a gyerekeknek van védőistene, akit a gyerektől körülveve ábrázolnak, kiabálva, bohóckodva. Olyan ábrázolás is létezik, ahogy hátán egy növendék lányt visz, aki nagyon fáradtnak látszik. A gyermek, a gyermeki szabadság, gyermekiség tisztelete, a gyermek korlátlan szabadságának megélését hordozza. A játékkal ezt a játékosságot, huncutságot éli meg a gyermek. A japán gyermekek egy huncut, játékos gyermekeképet mutat, aki tiszteli

a szüleit, harmóniában áll a természettel. Ez a gyermekkép magában hordozza a konfuciánus, sintó és buddhista világnézet/vallás jegyeit, ami a természettel való harmóniát, tiszteletteljes magatartásra való törekvést jelenti (Endrődy, 2020).

Hosokawa és Katsura (2018) tanulmánya a szülői stílusok hatását vizsgálta a gyermekek átmeneti időszakában, ami öt-hat éves korra tehető. Eredményeik rávilágítottak arra, hogy a tekintélyelvű és megengedő szülői stílus valószínűleg a koragyermekkor után is negatívan befolyásolja a gyermek fejlődését. Ezenkívül a tekintélyelvű fegyelmezés mind a fiúknál, mind a lányoknál összefüggött a zavaró viselkedéssel, míg a megengedő fegyelmezés a fiúknál összefüggött a zavaró viselkedéssel, de a lányoknál nem. A megengedő szülői stílus a nemek közötti tisztelet miatt inkább a fiúk externalizáló viselkedésével lesz pozitív kapcsolatban, mint a lányokéval.

Összefoglalás

A japán gyermeknevelés elvei sok mindenben különböznek az európaiaktól. Az otthoni környezet, iskola és a társadalom elnyomják az egyéni kibontakozás minden egyes megnyilvánulását. A kezdeti szabadságot követi a nevelés, amit betörési szakasznak neveznek. Ezzel ellentétben, Európában a koragyermekkorai nevelés célja a közösségi normákhoz való szoktatás, amit nevezhetünk „betörésnek” is, majd ahogy nő a gyermek, ezzel párhuzamosan nő a szabadsága is.

IRODALOMJEGYZÉK

- **Endrődy O.** (2020): Vallási elemek egyes távol-keleti kultúrák gyermekképében – különös tekintettel a kínai, japán, vietnámi és koreai gyermekekre. In Endrődy, O. & Svra, B. & F. Lassú, Zs. *Sokszínű pedagógia*, pp. 376–389., *ELTE Tanító- és Óvóképző Kar*.
- **Endrődy O.** (2019): Zen gyermekkép. In Tóth P., Benedek A., Duchon J. *Fejlődés és partnerség a felsőoktatásban határok nélkül*, pp.:357–367.
- **Hidasi J.** (2019): Gyerek, nevelés és társadalom kapcsolata Japánban. *Gyermeknevelés*, 7(1), 7–11.
- **Hidasi J.** (2007). Gyerekek lenni Japánban. *Ezredvég*, 17(12), 119–122.
- **Hosokawa, R., & Katsura, T.** (2018): Role of Parenting Style in Children's Behavioral Problems through the Transition from Preschool to Elementary School According to Gender in Japan. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(1), 21.

Bozóky Dénes

cégvezető (Asthma Rehabilitációs Centrum)

Tévhitek és valóság

Hasznos információk a sószobákról

Az óvodák körében is egyre népszerűbbé válik a sószobák (sóklíma termék) használata.

A törekvés rendkívül helyén való, mert a szakszerű és jól szervezett alkalmazás révén óvodai generációk nőhetnek föl légúti betegségek (tüdőasztma, légcsőhurut, légúti allergia) nélkül, melyek népbetegségnek számítanak.

Manapság az óvodáskorúak 35-40 %-a (!) érintett, ide értve a kruppos és post-covidos gyerekeket is.

A sószobai szolgáltatásba be kell vonni az egészséges gyermekeket is megelőzési céllal.

Az eredmény meglepően pozitív lesz: a beteg gyerekek újra terhelhetők lesznek, szaladgálhatnak, sportolhatnak, nem mulasztanak óvodai napokat, és a szülők sem kényszerülnek miattuk táppénzes napokra. Nem kell gyógyszer, nem kell ügyelet és nincs mellékhatás.

A jó eredmény azonban a jól megválasztott technológia függvénye, ezért érdemes megvizsgálni a különféle eljárásokat. Ezek ismeretében könnyebb lesz jó döntést hozni úgy a szakmai, mint az anyagi vonatkozásokat egybevetve.

Milyen a hatékony sóklíma?

- A hatóanyag (a só) szemcsemérete maximum 5 µ legyen, hogy beférjen a kishörgőkbe, mert csakis ott fejtheti ki gyógyító, nyákoldó, görcsoldó és baktericid hatását!

- A hatóanyag legyen száraz, hogy akadálymentesen lejuthasson rendeltetési helyére! (A vízhez kötött – oldott, párologtatott – só belégzéskor kitapad a légutak falán).

- Legyen magas fokú a sószemcsék elektromos töltöttsége, mert az javítja az eljárás hatékonyságát!

- A klíma legyen stabil, legalább 60 percig őrizze meg minőségét!

- A só legyen adalékanyag-mentes!

- Üzemeltetési költsége legyen alacsony!

Nézzük a „sópiaci” választékot:

A manapság nagyon divatos **sótégglából épített** klímatermek önmagukban (egyéb klímaképző berendezés nélkül) csak wellneszhatásúak. **A levegőben jelentéktelen mennyiségű hatóanyag sincs.** Ezt könnyű belátni a sóbányák példájából: ha egy gyógyászati célú sóbányában csak felnőttek tartózkodnak, akkor kötelezően sétálniuk kell. Ha gyerekek is vannak lent, akkor a felnőttek leülhetnek, mert a gyerekek ugyanis

szaladgálnak, játszanak. Vagyis mindenképpen valamilyen állandó mozgás kell ahhoz, hogy a bányaművelés során keletkezett finom só a „padlóról” a levegőbe emeljék, hogy aztán legyen mit belélegezni. Tehát a **sóbányák sója sem a sófalakból jön ki, ez fizikai lehetetlenség!** Marad hát a gyönyörű és drága sótégglatermekben legfeljebb a placebohatás. Sajnálom, hogy ezzel csalódást okozok néhány óvodának, akik a legnagyobb jóhiszeműséggel létesítettek ilyen sószobákat.

A **nagy diszperzitású és fokozott elektromos töltöttségű sóklíma-technológiában (AREC-technológia) sóaerosol-klímagépeket** (extrém fordulatú sóklíma-generátorok) alkalmaznak. Ha elkészül a klíma, bizonyos ideig „pihentetik”, a páciensek csak később ülhetnek be. Ezzel az a cél, hogy a nagyobb sószemcsék lerakódjanak, és a bent ülők csakis a legfinomabb szemcséket lélegezzék be, amelyek így garantáltan lejutnak a tüdő legmélyebb szakaszaiba. A hatóanyag **száraz**, nem vízhez kötött, valódi nagy diszperzitású NaCl-aerosol, **rendkívüli finomságú** (0,5 és 5 µ közötti, ezért a klíma 3 órán át **stabil** marad. Nincs szükség újabb generálásra.). A sószemcsék elektromos töltöttsége magas, ami növeli az eljárás hatékonyságát. Az ezt az eljárást alkalmazók a gyerekeknek 1 év visszafizetési garanciát adnak (!), ezzel is bizonyítva az eljárás hatékonyságát. Kizárólag ennek a technológiának vannak valódi tudományos referenciái. Sóklímagépeik könnyen szállíthatók, könnyen kezelhetők, és azokat szakszerű beosztással 2-3 óvoda is használhatja.

A legismertebb és legrégebbi inhalációs terápiákban **vizes sóoldatot** párologtatnak vagy porlasztanak a légtérbe. Hátránya, hogy a belélegzett hatóanyag **páratartalma 95% fölötti, ezért** az eljárás kevésbé hatásos, mert belégzéskor a **só nagy része kitapad a légutak falán**, nem jut le nagy mennyiségben a kishörgőkbe, alveolusokba, hogy ott fejthesse ki gyógyító hatását. (A tengerparton élőkkal kedvezőbb a helyzet, mert ők folyamatosan ott tartózkodnak, így

nekik a kevés is elegendő). Ha pedig a párologtatás folyamatos, akkor a nem használt időszakokban is párolog a hatóanyag, ami erősen költségnövelő tényező.

Az **ultrahangos porlasztáskor** már igazán finom, nagy diszperzitású NaCl-aerosol képződik, de sajnos a **klíma nem stabil**, és alkalmazása állandó asszisztenciát igényel. Manapság ismertek **nedves sóklímát** előállító, csoportos kezelésre is alkalmazható változatai.

Ismert olyan **„vegyes” eljárás**, ahol a **sófalakat** vagy a padlózatra ömlesztett több tonnányi só még egy **sóklíma-be rendezéssel egészítik ki**, amely nem stabil klímát produkál, mert alacsony a diszperzitási fok, ezért sűrű időközönként (15-20 percenként) újra és újra klímát generálnak, így a betegek újra és újra belélegzik az 5 µ feletti szemcséket is, melyek elzárják a kishörgők bejáratát, ezzel ellehetetlenítve a finomabb szemcsék bejutását. A sóhomokozók használata is a túl méretes sószemcsék belégzéséhez vezet, a többszöri klímagenerálás pedig munkaigényes.

Azokban az eljárásokban, ahol különböző **sóelemeken (rétegeken) keresztül fűjt levegőt áramoltatnak** a szobába, logikusan nincs a légtérben elfogadható mennyiségű hatóanyag, mert különben a betéteket gyakran cserélni kellene. De ha a betétekből a só sohasem fogy el, akkor mit lélegeznek be a betegek?

A sószobák kialakításának vannak egyéb technikai kívánalmai – mint a szoba jöhető klímaterem alapterülete, térfogata, szellőztethetősége, páratartalma, célirányos takarítása, bútorzata, kellékek, segédesszközök stb. –, melyek szintén meghatározói az alkalmazás sikerének.

Fentiek ismeretében szakszerűbbé válhat az óvodák döntése a technológiák megválasztását illetően, és a helyes választást követően teljesülhet a nemes cél: egy-egy óvodában – ezáltal községekben és városokban is – generációk nőhetnek föl fenti légúti népbetegségek nélkül, egyben óriási társadalmi nyereséget produkálva.

Pivókné Gajdár Klára

ny. óvodapedagógus, óvodai szaktanácsadó, a Családpedagógiai Egyesület régióvezetője, az Óvodák Országos Közösségének (ÓVOK) társalapítója

Tudósítás a 2. Körmöci Katalin Emlékülésről

Az Óvodák Napja első rendezvényének napján – június 1-jén - megrendezett ÓVOK 6. szakmai találkozásán került megrendezésre a Körmöci Katalin emlékülés, amelynek keretében átadásra került az emléklapok és Emlékkötet a díszoklevéllel a 2023-as év nyertes pályázójának, Fóris Mariettának.

Marietta a pályázatában és az értékprenztációjában is bemutatta óvodáját, a Csip-Csip Csodák magánóvodát.

Vázolta, hogy jutottak odáig, hogy célul tűzték ki a gyermeki szükségletek kielégítését!

Az indulásnál 1993-ban el kellett dönteni, hogy intézmény vagy kis kuckó legyenek?

A kezdeteket sikerek, buktatók kísérték, melynek tanulságait levonták = önreflektívítás.

Elsődleges a testületben a belső tartalom, az érzelmi biztonság, a pedagógus attitűd – elköteleződés.

Magánintézményként arról is dönteni kellett, hogy a fokozott szülői elvárásoknak feleljenek meg, vagy az alapprogramot követve, a gyermeki szükségletekből induljanak ki?

Elsődleges céljuk a gyermekek és családok megismerése, a nevelési koncepciójukat, az elvárásaikat, az igényeiket, a nehézségeiket és a félelmeiket is tudni kell.

Feltérképezik a gyermekek adottságait, érzelmi és kognitív fejlettségüket, szükségleteiket.

Mindezek a tervezés alapjai.

Szemléletesen bemutatta a szükségletek mentén történő óvodai nevelés pilléreit.

Körmöci Katalinnal való személyes kap-

csolatáról és hatásáról is beszélt, egyebek mellett így:

Körmöci Katalin tanításai nekem és valamennyi kollégám számára az óvodai nevelés bibliájaként örök érték, melyet személyes varázsával, tapintható szeretetével hitelesített.

Tiszteletdíjjal – Emlékkötettel – jutalmaztuk Zámori Józsefné, Anikó pályázatát!

2023-ban Brunszvik Teréz Díjat kapott dr. Nagy Lajosné, Tündi!

Tündi innovációs mesterpedagógus, mesepedagógiai foglalkozásvezető szak-

mai életútjában a tudatos szakmai fejlődés, az együttműködés és tudásmegosztás jól követhető.

Több évtizedes kiemelkedő óvodapedagógusi munkája mellett vezető szerepeket tölt be civil szakmai szervezetekben is.

Családpedagógia Egyesület Óvodák Országos Közösségének – ÓVOK –

Sokoldalú szakmai szerepvállalásainak és tevékenységeinek eredményei tágabb szakmai közösségekben is hasznosulnak, hozzájárulnak az óvodai nevelés eredményességének növeléséhez.

Több évtizedes óvodapedagógusi gyakorlat után is töretlen hivatástudattal rendelkezik. Szakmai tudását folyamatosan frissíti és bővíti, továbbképzéseket szervez kollégái és önmaga számára is.

Munkájában tetten érhető az innováció, jellemzi a megújulásra való törekvés, az önelemzés és értékelés.

Fontosnak tartja a jogszabályi változások követését, a nevelés és a tanulási tevékenységek egységes szemléletét, tervezőmunkája során figyelembe veszi a pedagógiai folyamat minden tényezőjét.

Szakmai kompetenciáit sokoldalúan alkalmazza, birtokában van annak a tudásnak, amivel eredményes tevékenységeket végezhet, mindezek mellett képes tudásának megosztására és a támogató tevékenység elvégzésére is. Szakmai fórumok, továbbképzések aktív résztvevője, szervezője.

Sokoldalú szakmai életútja, gyermekközpontú szemlélete követendő példaként szolgál mindannyiunk számára!

Méltó kezekbe került az óvodapedagógusok legmagasabb állami szakmai elismerése, a Brunszvik Teréz Díj!

*Kívánunk minden kitüntetettnek,
díjazottnak még sok aktív, boldog évet,
további sikereket!*

Juhászné Almási Zsuzsanna

óvodapedagógus, intézményvezető (Rákosmenti Csicsergő Óvoda)

Erasmus+ projekt a Rákosmenti Csicsergő Óvodában

*Intézményünk, a Rákosmenti Csicsergő Óvoda sikeres pályázatot nyújtott be az Erasmus+ program keretében, így a 2021. szeptember 1. és 2023. augusztus 31. közötti időszakban három európai ország négy intézményével közösen vettünk részt az **All learn Robotics in Kindergarten** – Mindannyian robotikát tanulunk az óvodában – röviden Prerobot című projektben. A megvalósulásban rajtunk kívül két portugál, egy török és egy olasz óvoda volt a partnerünk. Az utazások tapasztalatairól már több alkalommal is beszámoltunk, most az utolsó találkozó is megtörtént.*

Mivel óvodánk az infokommunikációs nevelés terén az Oktatási Hivatal Bázisintézménye, ez a projekt abban segített, hogy az informatika témakörében a lehetőségeket minél szélesebb körben kihasználjuk.

A projekt motivációja azon alapult, hogy az óvodáskorú gyerekek nagyon érdeklődnek minden olyan tevékenység iránt, amely technológiát igényel, és különösen kíváncsiak a robotok működésére, programozására. A mi óvodánk is több éve sikeresen használja a Bee-bot robotokat a tehetség-gondozás keretében.

A projekt kiemelt célja volt, hogy ösztönözze a pedagógusokat az új munkamódszerek és eszközök tevékeny, változatos alkalmazására. A megvalósítás során a partnerek képviselői ellátogattak egymáshoz, így megismerhettük más országok intézményét, az ott folyó munkába betekintést nyertünk.

Az utolsó megvalósulás 2023. 6. 11–20. között történt, a helyszín: Olaszország – Magione volt.

A látogatás alkalmával több óvodában és iskolában is jártunk. Mindenhol megtapasztalhattuk az olaszok vendégszeretetét, pozitív életszemléletét. A gyerekek érdeklődve, lelkesen vártak minket, és boldogan mutatták be, milyen eszközöket, módszereket használnak a gyermekinformatika területén.

Sokféle robot használatát láttuk, ismerik és ügyesen kezelik az interaktív táblát, illetve a pedagógusok saját készítésű eszközökkel színesítik a tevékenységeket. Megerősítést kaptunk, hogy közös célkitűzésünk, mely szerint a projekt során fejlesszük a gyermekek alapvető készségeit, ismereteit, megvalósultak. A tanulási folyamat sokkal érdekesebbé vált számukra, a tapasztalaton alapuló tanulás számos lehetőséggel bővült. Bebizonyosodott, hogy a kódolás és a robotika egyre fontosabb

szerepet tölt be a gyerekek életében, és erre számos példát láttunk.

Megismertük az olasz oktatáspolitikát, az ottani pedagógusképzést. Tapasztalatokat cseréltünk pedagógiai, módszertani eljárásokról, ami segíti a pedagógiai megújulásunkat. Láttunk csodálatos zenés színházi előadást, melyet iskolások adtak elő. A helyi polgármester köszöntött minket az önkormányzat épületében.

Mindennap meetingeken vettünk részt, ahol prezentációkat láttunk, és mi magunk is robotikához kapcsolódó feladatokat oldottunk meg.

Délutánonként helyi nevezetességeket látogattunk. Így jutottunk el Perugiába, Assisibe, halászház múzeumba, a Trasimeno-tóhoz, a Bachi Csokigyárba.

Közös munkanyelvünk az angol volt, ezért nem utolsósorban az idegen nyelv tanulására, gyakorlására is lehetőséget nyújtott az Erasmus+ program.

Intézményünk dolgozói és a gyerekek is aktívan vettek részt a különféle tevékenységekben, és a szülőktől számos pozitív visszajelzést kaptunk.

A projekt koordinátora Szépné Vincenz Katalin volt, aki elköteleződött az Erasmus+ program iránt, és aki a projekttel kapcsolatban minden feladatot irányított: szervezés, megvalósítások megbeszélése, költségvetés, a projekt logójának megtervezése, feladatok felosztása, a gyerekek érdeklődésének folyamatos fenntartása, értékelések, disszemináció, partnertalálkozók időpontjainak, témáinak pontosítása.

A projektben való részvétel nagyszerű lehetőség adott a pedagógusok és a gyermekek látókörének szélesítésére, a kapcsolattartásra más nemzetekkel és intézményekkel, és kiváló esélyt biztosított az élményszerű tanulásra, amely az óvodák oktatásának alapja. Hiszünk abban, hogy a különböző európai kultúrák megismeréséből a gyerekek már kiskorban is igen sok tapasztalatot szerezhetnek, hiszen erősíti bennük az újdonságokra való fogékonyságot.

Biztatunk mindenkit az Erasmus+ program megismerésére és a programban való részvételre.

Száraz Beatrix

óvodapedagógus (Tündérvárosi Keleti Óvoda Kikelet Tagintézmény)

Erasmus+

Határok nélkül a Kikeletben, avagy szakmai pedagógus találkozó

2023. 4. 12.-4. 15. között zajlott óvodánkban a „Erasmus+ – Kis léptékű köznevelési partnerségek” sikeres pályázatában részt vevő intézmények első személyes találkozója, mely során Nyíregyházára látogatott egy erdélyi és egy felvidéki óvoda lelkes óvodapedagógusokból álló csapta.

A város vezetése köszöntötte első nap a vendégeket a Városházán, majd a Sóstói Múzeumfaluba látogattak el. A szakmai napok első reggelén Török Edit intézményvezető asszony, Bajnay-Szabó Mónika tagintézmény-vezető nyitotta meg a rendezvényt, majd az önkormányzat szociális és köznevelési osztályának vezetője, Tóthné Csatlós Ildikó, Tóth Imre, a Kikelet Óvoda „Gyermekeink Harmonikus Fejlődéséért” alapítványának elnöke köszöntötte a vendégeket. Az intézménybe látogatók az anyavárosa szervezésében részt vehettek több szakmai konferencián.

A pályázat jóvoltából új eszközökkel gyarapodott mindhárom részt vevő intézmény. A résztvevők megismerkedhettek az Okoskocka fejlesztő eszközeivel és módszereivel elméleti és gyakorlati síkon. A műhelymunkát vezette: dr. Kelemen Lajos, az eszköz megalkotója. Előadást tartott Konkolyi Sándor, a DIOO fejlesztőeszköz kitalálója. Délután a Tervezés és fejlesztés az óvodában című könyv bemutatója zajlott dr. Torma Kornélia Tokaj-Hegyalja Egyetem óvodapedagógus szakfelelőse és a kötet szerzője segítségével. Megismerkedhettek a részt vevő vendégek a Mozgáskotta fejlesztőeszközzel elméleti és gyakorlati síkon. A műhelymunkát vezette: Magyar Gábor, az eszköz megalkotója. Török Georgina, a Pompás Napok Program nagykövete tartott filmbemutatóval egybekötött előadást. A nyíregyházi Kikelet Óvoda már a tavaszi bemutató során az új eszközök eredményes használatával tartott bemutató foglalkozásokat a szakmai napokon részt vevők számára, ahol a gyakorlatban is átadhatták jó gyakorlataikat a határon túli óvodapedagógusoknak.

Megismerkedhettek a vendégek a Meseláddával, a Robotikával az óvodában, a Boldog Óvoda módszer alkalmazásával gyermekcsoportban, az RGM-fejlesztő-módszerrel, az AYRES-terápia óvodai alkalmazásával, az újrahasznosítással járó tevékenység közben, illetve Jógakalandon vehettek részt. A Mozgáskotta és az

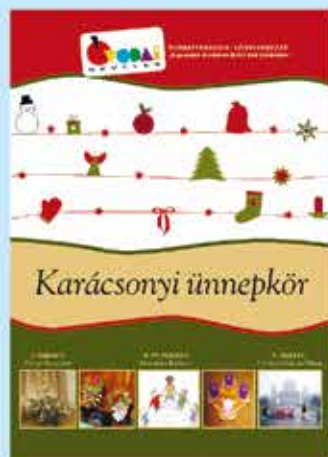
Okoskocka fejlesztő hatásával ismerkedhettek a gyakorlati foglalkozáson gyerekek bevonásával. Az óvoda táncos lábú gyermekei rövid néptánc- és ritmikustánc-előadásokkal színesítették a programsorozatot. A kapcsolatépítés esténként közös vacsorákkal, kötetlenül, felszabadultan is megvalósult, ahol egy kedves népdalénekes jóvoltából táncban rophatták a Kállai kettőst. Csíkszeredai óvónők előadásában az Ősi Székely Himnuszt is meghallgathattuk. A Kikelet Óvoda dolgozói táncos és énekekkel színesítették az estét. A tartalmas programoknak köszönhetően a nyíregyházi, erdélyi és felvidéki óvodák között a szakmai és társadalmi kapcsolat-

építés mélyül és tovább fejlődik. Örülünk, hogy a sikeres pályázat kapcsán megismerhettünk egy erdélyi és egy felvidéki magyar óvodát. Szívvel reméljük, hogy egy gyümölcsöző partnerkapcsolat alapjait fektettük le az elmúlt négy napban! Három óvoda pedagógusközösségével együtt indult el egy szakmai fejlődést célzó, két éves tanulmányi útra, amelyen egymás jó gyakorlataiba tekinthetünk be, tudásunkat, tapasztalatainkat oszthatjuk meg, és ezáltal sokszorozhatjuk meg. Büszkék vagyunk a Kikelet Óvoda minden dolgozójára, hiszen nagyon sok munkát fektettek abba, hogy a négy napos programsorozat sikeresen megvalósuljon.

ÓVODAPEDAGÓGIAI KÖNYVSOROZAT

Körmöci Katalin:
**Kézikönyv
a projektszemléletű
óvodai életéről**

Perlai Rezsőné,
Körmöci Katalin,
Pivókné Gajdár Klára:
Karácsonyi ünnepkör

Pivókné Gajdár Klára:
**A gyermekekkel
együtt tervezzük óvodai
életünket**

Ágoston Valéria,
Katus Györgyné:
**Nem messze van ide
Kalocsa**

Körmöci Katalin:
**Hová búj a matematika?
(I. kötet)**

Körmöci Katalin:
**Hová búj a matematika?
(II. kötet)**

Körmöci Katalin:
**Hová búj a matematika
(III. kötet)
Ügyeskedjünk együtt!**

**EGÉSZSÉGNEVELÉS
néhány lehetősége
az óvodai élet
mindennapjaiban**

Ágoston Valéria:
**„CSILLAGLESEN”
Az óvodai
tehetséggondozás
ösvényein**

Sinkovicsné Király Angéla,
Illyés Ilona,
Tekes Zsuzsanna,
Ács Ildikó:
– Nyári élet úgy,
mintha nyaralnánk!
– Őszi élet tervei
örömteli tevékenységekkel

Megrendelhető:

Sprint Kft., 1137 Bp., Újpesti rkp. 7., fszt. 2.
Telefon: 237-5060

E-mail: elfizetes@sprintkiado.hu

Sprint Kiadó honlapján: www.sprint-kiado.hu

ÓVODAPEDAGÓGIAI KÖNYVSOROZAT

Körmöci Katalin:
Süssünk-főzzünk együtt,
táplálkozunk
EGÉSZSÉGESEN!

Körmöci Katalin:
ÓVODAI KALENDÁRIUM
öröknaptárral

Hornyán Anna:
„SZUBJEKTÍV ÚTMUTATÓ”
a projektszemléletű
óvodai élet bevezetéséhez,
gyakorlatban történő
alkalmazásához

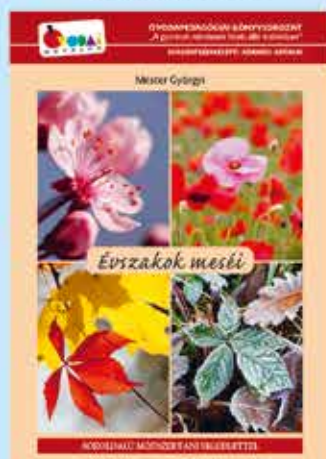
Körmöci Katalin:
Gyermekeink érdekében,
fejlődésük elősegítésére
A személyes bánásmód
kézikönyve

Dr. Pálfi Sándor:
Az óvodai játék
a gyermekközpontúság
mutatója

Dr. H. Tóth István:
ÉRTÉKKERESÉS
Az óvodai magyar nyelvi nevelésért
a hagyományápolás
tükrében
Szemléltetés – hozzáadás –
hasznosság

Mester György:
Évszakok meséi
Sokoldalú módszertani
segédlettel

Hornyán Anna
KONFLIKTUSKEZELÉS
Az óvodában alkalmazható
hatékony konfliktuskezelési
módszerek
szubjektív ötlettára

Pálfi Judit
Tehetséggondozás
mesepárnás meséléssel
Komplex művészeti
nevelés az óvodában

Mester György
Jeles napok meséi

Megrendelhető:

Sprint Kft., 1137 Bp., Újpesti rkp. 7., fszt. 2.
Telefon: 237-5060

E-mail: elfozetes@sprintkiado.hu

Sprint Kiadó honlapján: www.sprint-kiado.hu

DVD-AJÁNLÓ

DVD 1:
Sajátos nevelési
igényű gyermekek
óvodai életének
bemutatása

DVD 2:
Egy fejlesztő óvodapedagógus
munkájának bemutatása
magatartási és tanulási
nehézségekkel küzdő gyermekek
csoportjában

DVD 3:
A tanfolyágyelre várva II.
Az óvodapedagógus
sikeresége a látogatás
és a minősítés
időtartamában

DVD 4:
„Szakmai megálló
tudásgyarapításért, a szakmai
elvárások teljesítésének érdemi
megsegítése a pedagógusok
értékelési rendszerében”

DVD 5:
„AZ ÉLET FORRÁSA A VÍZ”
Avíz világnapja
a Katica csoportban

DVD 6:
DIFFERENCIÁLT, SZEMÉLYES
BÁNÁSMÓD
A 3-4-5 és a 2 és 6-os
kompetenciák tükrében

DVD 7:
„A JÁTÉK a kisgyermekkor
legfontosabb és legfejlesztőbb
tevékenysége, s így
az óvodai nevelés leghatékonyabb
eszköze”

DVD 8:
Külső világ tevékeny
megismerése matematikai
tapasztalat-szerzéssel
a játékoság jegyében

DVD 9:
A mozgás öröm,
szükséglet, egészség!
18. Országos Szakmai Óvodai
Összejövetel a gyermekek
mindenek felett álló érdekében

DVD 10:
„ÉN IS SEGÍTSÉGRE
SZORULOK”
20. Országos Szakmai Óvodai
Összejövetel a gyermekek
mindenek felett álló érdekében

DVD 11:
Projekt-szellemű óvodai élet
a Süni csoportban
Budaörsi Csicsergő Óvoda
német nemzetiségi nyelvi nevelést
biztosító intézmény

DVD 12:
XXI. századi család
és az óvoda korszerű
partnersége gyermekeink
harmonikus fejlődése
értékében
22. Országos Óvodai Szakmai
Összejövetel a gyermekek
mindenek felett álló érdekében